

Financiële rekening 2017

Inhoud

1.	Inleiding.....	3
2.	Balans per 31 december 2017	5
3.	Overzicht van baten en lasten Jaarrekening 2017	7
4.	Toelichtingen op de balans per 31 december 2017	8
4.1.	Algemene waarderingsgrondslagen voor het opstellen van de jaarrekening.....	8
4.2.	Toelichting balansposten.....	8
4.3.	Toelichting op de balans per 31 december 2017.....	10
5.	Toelichting op het overzicht van baten en lasten Jaarrekening 2017	18
6.	Overzicht incidentele baten en lasten.....	31
7.	Overzicht toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves:.....	33
8.	Analyse begrotingsafwijking en begrotingsrechtmatigheid	35
9.	Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector ...	39
10.	SISA – Bijlage bij de jaarrekening	41
11.	Overige gegevens	44
12.	Bijlagen	46

1. Inleiding

De jaarrekening 2017 laat een voordelig resultaat zien van € 5.427.000. Dit is ten opzichte van de Tweede Concernrapportage 2017 (€ 2 miljoen) een toename van € 3,4 miljoen en afgezet tegen de primaire begroting een stijging van € 4,2 miljoen. Deze stijging is hoofdzakelijk incidenteel. Dit betreft onder andere de lagere bijdrage aan Beschermd wonen, winstneming in grondexploitaties, boekhoudkundige correctie verplichting Integraal huisvestingsplan 2013 - 2022 en lagere uitgaven voor duurzame inzetbaarheid en organisatieontwikkeling. Overigens wordt een groot deel van deze voordelen toegevoegd aan reserves. Voor een meer gedetailleerde toelichting wordt verwezen naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Afwijkingen ten opzichte Primaire Begroting 2017	
Omschrijving	Totaal
Sociaal domein	0,9
Wonen en ruimtelijke kwaliteit	0,6
Grondexploitaties	1,5
Bestuur en organisatie	0,4
Algemene dekkingsmiddelen	1,3
Treasury	0,2
Overhead	0,2
Mutatie reserves	-0,8
Overig	-0,1
Totaal afwijkingen	4,2
* bedragen x € 1 miljoen	

Afwijkingen ten opzichte van de Tweede concernrapportage 2017

Gedurende het jaar wordt de begroting bijgesteld. In de jaarrekening kan vervolgens worden volstaan met een toelichting op afwijkingen ten opzichte van de Tweede concernrapportage 2017. Zoals gesteld was het geprognosticeerde resultaat bij de Tweede Concernrapportage 2017 € 3,4 miljoen. Na deze rapportage hebben zich onderstaande wijzigingen voorgedaan.

Afwijkingen ten opzichte van de Tweede Concernrapportage 2017	
Omschrijving	Jaarrekening
Sociaal domein	1,0
Wonen en ruimtelijke kwaliteit	0,4
Grondexploitaties	0,6
Bestuur en organisatie	0,5
Algemene dekkingsmiddelen	1,3
Overhead	0,8
Mutatie reserves	-1,1
Overig	-0,1
Totaal afwijkingen	3,4
* bedragen x € 1 miljoen	

Bovenstaande afwijkingen zijn mede ontstaan, doordat de informatie niet beschikbaar was ten tijde van het opstellen van de tweede concernrapportage. Dit betreft onder meer de resultaten van gemeenschappelijke regelingen. Tussenrapportages van deze partijen komen vaak pas na het opstellen van de gemeentelijke concernrapportage beschikbaar. Zo wordt bijvoorbeeld de financiële (tussen) rapportage van de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden (GRD) in de Drechttraad van december 2017 vastgesteld. Hierdoor is opnemen in de gemeentelijk rapportage niet mogelijk. Winstneming in de grondexploitaties kan pas definitief worden bepaald als de grondexploitatieberekeningen zijn geactualiseerd. Deze actualisatie start na afloop van het jaar,

wanneer alle boekingen zijn verwerkt. Hierdoor is volledig opnemen in de Tweede Concernrapportage niet mogelijk. Dit geldt ook voor de bijstelling van voorzieningen. De omvang hiervan kan pas na afsluiting van het jaar worden bepaald.

In het vervolg van de jaarrekening wordt meer inzicht gegeven in de financiële positie van de gemeente. Via de balans, het overzicht van baten en lasten en de toelichting op beide, wordt over 2017 financiële verantwoording afgelegd over het gerealiseerde beleid.

U vindt hier de financiële analyse per programma. Financiële afwijkingen worden toegelicht als de afwijking ten opzichte van de (bijgestelde) begroting 2017 tenminste € 25.000 bedraagt, of politiek bestuurlijk relevant is. Daarnaast wordt inzicht gegeven in het verloop van investeringskredieten en worden voorstellen gedaan voor beleidsoverheveling en resultaatbestemming.

2. Balans per 31 december 2017

Via de balans, een overzicht van baten en lasten en een toelichting op beide wordt financiële verantwoording afgelegd over het in het jaar 2017 gerealiseerde beleid.

Balans per 31 december 2017				
(bedragen x € 1.000)				
ACTIVA	2017		2016	
VASTE ACTIVA				
<i>Immateriële vaste activa</i>		74		78
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	-		-	
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	74		78	
<i>Materiële vaste activa</i>		107.892		104.665
Investerings met een economisch nut:				
gronden uitgegeven in erfpacht	21.928		21.928	
overige investeringen met een economisch nut	79.223		78.789	
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	5.329		3.893	
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	1.412		55	
<i>Financiële vaste activa</i>		22.782		12.073
Kapitaalverstrekking aan:				
deelnemingen	1.810		1.811	
overige verbonden partijen	450		-	
Leningen aan:				
openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)	379		432	
deelnemingen	1.555		1.585	
Overige langlopende leningen	18.438		8.095	
Uitzettingen met een rentetypische van één 1 jaar of langer:				
overige	150		150	
TOTAAL VASTE ACTIVA		130.748		116.816
VLOTTENDE ACTIVA				
<i>Voorraden</i>		15.690		14.396
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	15.287		14.395	
Gereed product en handelsgoederen	403		1	
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>		13.151		8.755
Vorderingen op openbare lichamen	5.761		5.585	
Rekening courant verhouding met het Rijk	5.000		-	
Rekening courant verhouding overige niet-financiële instellingen	1.605		1.537	
Overige vorderingen	785		1.633	
<i>Liquide middelen</i>		53		84
Kassaldi	14		15	
Banksaldi	39		69	
<i>Overlopende activa</i>		2.421		3.083
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	41		1.436	
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	2.380		1.647	
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		31.315		26.318
TOTAAL ACTIVA		162.063		143.134
Niet uit de balans blijvende rechten				
Verliescompensatie Vennootschapsbelasting (Vpb)		-		-

Balans per 31 december 2017

(bedragen x € 1.000)

PASSIVA	2017		2016	
VASTE PASSIVA				
<i>Eigen vermogen</i>		39.552		33.152
Algemene reserve	16.943		9.220	
Bestemmingsreserves	17.182		14.057	
Gerealiseerde resultaat	5.427		9.875	
<i>Voorzieningen</i>		11.966		14.079
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.406		7.028	
Egalisatievoorzieningen	824		1.306	
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	5.736		5.745	
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i>		90.021		57.605
Onderhandse leningen van:				
binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	-		1.148	
binnenlandse banken en overige financiële instellingen	80.058		56.441	
openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)	9.947		-	
Waarborgsommen	16		16	
TOTAAL VASTE PASSIVA		141.539		104.836
VLOTTENDE PASSIVA				
<i>Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>		16.371		32.835
Kasgeldleningen aangegaan bij				
Overige kasgeldleningen	11.000		24.000	
Banksaldi	2.890		4.280	
Overige schulden	2.481		4.555	
<i>Overlopende passiva</i>		4.153		5.463
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	3.793		5.019	
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	131		244	
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	229		200	
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA		20.524		38.298
TOTAAL PASSIVA		162.063		143.134
Niet uit balans blijvende verplichtingen				
Gegarandeerde geldleningen (borgstellingen)		70.302		77.917

3. Overzicht van baten en lasten Jaarrekening 2017

Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Samenleving	39.657	10.537	29.120	39.985	11.813	28.172	-328	1.276	948
Ruimte	23.590	17.526	6.064	22.129	16.973	5.156	1.461	-553	908
Bestuur en Regio	6.393	781	5.612	6.084	1.028	5.056	309	247	556
Subtotaal Programma's	69.640	28.844	40.796	68.198	29.814	38.384	1.442	970	2.412
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	224	6.823	-6.599	213	6.647	-6.434	11	-176	-165
Algemene uitkeringen	0	28.663	-28.663	0	28.671	-28.671	0	8	8
Integratie - uitkering Sociaal domein	0	12.095	-12.095	0	12.115	-12.115	0	20	20
Treasury	-3.833	919	-4.752	-3.666	1.075	-4.741	-167	156	-11
Overige algemene dekkingsmiddelen	222	18	204	34	1.369	-1.335	188	1.351	1.539
Overhead	9.401	310	9.091	8.887	378	8.509	514	68	582
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen	6.014	48.828	-42.814	5.468	50.255	-44.787	546	1.427	1.973
Onvoorzien	100	0	100	0	0	0	100	0	100
Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten en lasten	75.754	77.672	-1.918	73.666	80.069	-6.403	2.088	2.397	4.485
Toevoeging of ontrekking reserves									
Samenleving	98	116	-18	98	116	-18	0	0	0
Ruimte	1.604	179	1.425	1.533	15	1.518	71	-164	-93
Bestuur en Regio	0	130	-130	0	124	-124	0	-6	-6
Algemene dekkingsmiddelen	1.036	2.415	-1.379	1.036	1.436	-400	0	-979	-979
Subtotaal mutaties reserves	2.738	2.840	-102	2.667	1.691	976	71	-1.149	-1.078
Totale baten en lasten inclusief mutaties reserves	78.492	80.512	-2.020	76.333	81.760	-5.427	2.159	1.248	3.407
Resultaat		Overschot:	2.020		Overschot:	5.427			

4. Toelichtingen op de balans per 31 december 2017

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

4.1. Algemene waarderingsgrondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

In de jaarrekening wordt de algemene uitkering opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling.

Personeelslasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen.

Onderhoudskosten komen ten laste van de exploitatie. Bij een tijdelijke waardevermindering vanwege achterstallig onderhoud worden de lasten van het wegwerken van achterstallig onderhoud ineens ten laste van de exploitatie gebracht.

4.2. Toelichting balansposten

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De gemeente Papendrecht heeft geen immateriële vaste activa

Materiële vaste activa

Alle investeringen zijn geactiveerd, omdat zij verhandelbaar zijn of een bijdrage leveren aan het genereren van middelen. Ten aanzien van het activeren van investeringen met een economisch nut vormen kunstvoorwerpen met een cultuurhistorische waarde een uitzondering (het gaat hier bijvoorbeeld om kunstwerken in eigendom, ongeacht de plek waar de kunstwerken te bezichtigen zijn). Deze worden niet geactiveerd.

De activa behorende bij Riolering en Afvalverwerking worden apart gelabeld in de categorie activa met "economisch nut met heffing".

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet nodig gebleken. De actuele waarde ligt boven de verkrijgingsprijs. Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

Vorraden

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken) alsmede rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden tussentijds genomen of bij afsluiting van een complex. Winstneming geschiedt pas bij voldoende zekerheid cf. de PoC (Percentage of Completion) methode. Gereede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen. Op het punt van uitzettingen is gekozen de terminologie van de Wet Fido te volgen. Het begrip uitzettingen heeft zowel betrekking op vorderingen als op effecten.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen kent geen eigen waarderingsgrondslag. Het eigen vermogen vormt de resultante van alle overige in de balans opgenomen posten, die wel een eigen waarderingsgrondslag kennen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. Vaste

schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

Vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden opgenomen onder de vlottende passiva (artikel 63 lid 7 BBV) en zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende passiva

Overlopende passiva zijn volgens artikel 49 BBV verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen.

Buiten de balanstelling opgenomen posten

Borgstellingen of garantstellingen

Aan de passiefzijde van de balans wordt buiten de balanstelling het bedrag opgenomen aan borgstellingen of garantstellingen aan natuurlijke en rechtspersonen.

Vennootschapsbelasting

Aan de actiefzijde van de balans wordt buiten de balanstelling het bedrag opgenomen waarvan het recht bestaat op verliescompensatie krachtens de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969 (art. 40b).

Leasecontracten

Door de gemeente Papendrecht is een aantal leasecontracten afgesloten voor de tractiemiddelen. Het opgenomen bedrag betreft de nog niet vervallen leaseverplichtingen van de huidige contracten.

Verplichtingen onderwijshuisvesting

Verplichtingen uit het Integraal Huisvestingsplan (IHP 2013-2022).

4.3. Toelichting op de balans per 31 december 2017

ACTIVA

ASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa, bestaan uit de volgend onderdelen:

Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief
Bijdragen aan activa in eigendom van derden

	ultimo 2017	ultimo 2016
	-	-
	74.000	78.000
Totaal	74.000	78.000

Het onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de immateriële vaste activa

	Boekwaarde 31-12-16	In- & desinvestering	Bijdrage derden	Af schrijvingen	Afwaardering i.v.m. duurzame vermindering	Boekwaarde 31-12-2017
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	78.000	-	-	4.000	-	74.000
Totaal	78.000	-	-	4.000	-	74.000

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa, bestaan uit de volgend onderdelen:

In erfpacht uitgegeven gronden
Investerings met een economisch nut
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van
de kosten een heffing kan worden geheven
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

	ultimo 2017	ultimo 2016
	21.928.000	21.928.000
	79.223.000	78.789.000
	5.329.000	3.893.000
	1.412.000	55.000
Totaal	107.892.000	104.665.000

De boekwaarde van de in erfpacht uitgegeven gronden is in het boekjaar niet gemuteerd.

De investeringen met een economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

In het overzicht wordt BBV wijziging per 01-01-2017 weergegeven.

Gronden en terreinen; algemeen
Gronden en terreinen; strategisch aankopen
Gronden en terreinen
Woonruimten
Bedrijfsgebouwen
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (GWW-Werken)
Vervoermiddelen
Machines, apparaten en installaties
Overige materiële activa
Voorgenomen verkoop, opgenomen bij:
Gereed product en handelsgoederen

	ultimo 2017	ultimo 2016	BBV mutatie	BBV 2016
		5.344.000	-5.344.000	-
		696.000	-696.000	-
	6.040.000		6.040.000	6.040.000
	976.000	1.150.000	-	1.150.000
	66.272.000	65.517.000	-	65.517.000
	1.783.000	1.901.000	-	1.901.000
	82.000	108.000	-	108.000
	3.523.000	3.506.000	-	3.506.000
	950.000	567.000	-	567.000
	-403.000			
Totaal	79.223.000	78.789.000	-	78.789.000

In artikel 63 BBV is aangegeven dat: bij wijziging van bestemming de activa moet worden geherrubriceerd en gewaardeerd tegen actuele waarde.

In 2017 geldt dit voor twee objecten, welke als voorraad worden opgenomen voor een bedrag van € 403.000.

Het onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut weer:

	BBV 31-12-2016	In- & desinvestering	Af- schrijvingen	Bijdrage derden	Afwaardering i.v.m. duurzame vermindering	Boekwaarde 31-12-2017
Gronden en terreinen	6.040.000	-	-	-	-	6.040.000
Woonruimten	1.150.000	-	29.000	-	145.000	976.000
Bedrijfsgebouwen	65.517.000	1.849.000	1.094.000	-	-	66.272.000
GWW-Werken	1.901.000	52.000	170.000	-	-	1.783.000
Vervoermiddelen	108.000	-	26.000	-	-	82.000
Machines, apparaten en installaties	3.506.000	195.000	178.000	-	-	3.523.000
Overige materiële activa	567.000	459.000	76.000	-	-	950.000
Voorgenomen verkoop, opgenomen bij: Gereed product en handelsgoederen						-403.000
Totaal	78.789.000	2.555.000	1.573.000	-	145.000	79.223.000

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

Omschrijving krediet

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2017	Cumulatief besteed t/m 2017
Integraal Huisvestings Plan 2014	1.640.000	270.000	1.640.000
Sportcentrum	19.769.000	33.000	19.346.000
Parkeergarage Den Briel 2014	500.000	424.000	424.000
Plint locatie Den Briel	4.000.000	359.000	3.141.000
Aanpassing gemeentehuis 2015	4.280.000	885.000	3.816.000
Totaal	30.189.000	1.971.000	28.367.000

De investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven kunnen als volgt worden onderverdeeld:

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (GWW-Werken)
Machines, apparaten en installatie
Overige materiële activa

	ultimo 2017	ultimo 2016
	4.929.000	3.507.000
	327.000	346.000
	73.000	40.000
Totaal	5.329.000	3.893.000

Het onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven weer:

	Boekwaarde 31-12-2016	In- & desinvestering	Bijdrage derden	Af schrijvingen	Afwaardering i.v.m. duurzame vermindering	Boekwaarde 31-12-2017
GWW-Werken	3.507.000	1.637.000	-	215.000	-	4.929.000
Machines, apparaten en installatie	346.000	-	-	19.000	-	327.000
Overige materiële activa	40.000	37.000	-	4.000	-	73.000
Totaal	3.893.000	1.674.000	-	238.000	-	5.329.000

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

Omschrijving krediet

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2017	Cumulatief besteed t/m 2017
Reconstructies riool rest projecten 2016	3.420.000	1.025.000	1.025.000
Reconstructies riool jaar 2017	2.653.000	219.000	219.000
Reconstructies riool jaar 2018	2.875.000	392.000	392.000
Regionaal beheerssysteem 2016; riolering	155.000	36.000	58.000
Totaal	9.103.000	1.672.000	1.694.000

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	ultimo 2017	ultimo 2016
GWW-Werken	1.335.000	41.000
Overige materiële activa	77.000	14.000
Totaal	1.412.000	55.000

Het onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut, had het volgende verloop:

	Boekwaarde 31-12-2016	In- & desinvestering	Bijdrage derden	Af schrijvingen	Afwaardering i.v.m. duurzame vermindering	Boekwaarde 31-12-2017
GWW-Werken vóór 2017	41.000	-	-	-	-	41.000
GWW-Werken vanaf 2017	-	1.608.000	314.000	-	-	1.294.000
Overige materiële activa vóór 2017	14.000	-	-	2.000	-	12.000
Overige materiële activa vanaf 2017	-	65.000	-	-	-	65.000
Totaal	55.000	1.673.000	314.000	2.000	-	1.412.000

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

Omschrijving krediet

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2017	Cumulatief besteed t/m 2017
Ruimen graven 2016	114.000	3.000	21.000
Asfaltwerken 2017	646.000	475.000	475.000
Civiele kunstwerken rest projecten 2016	275.000	275.000	275.000
Civiele kunstwerken 2017	210.000	147.000	147.000
Slobbengors Industrieweg	553.000	61.000	84.000
Slobbengors / park	642.000	160.000	160.000
Totaal	2.440.000	1.121.000	1.162.000

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar wordt in onderstaand overzicht weergegeven :

	Boekwaarde 31-12-2016	In- & desinvestering	Aflossingen/ afschrijvingen	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2017
Kapitaalverstrekkingen aan:					
deelnemingen	1.811.000	-	1.000	-	1.810.000
overige verbonden partijen	-	450.000	-	-	450.000
Leningen aan:					
openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)	432.000	-	53.000	-	379.000
deelnemingen	1.585.000	-	30.000	-	1.555.000
Overige langlopende leningen	8.095.000	10.505.000	162.000	-	18.438.000
Overig uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	150.000	-	-	-	150.000
Totaal	12.073.000	10.955.000	246.000	-	22.782.000

VLOTTENDE ACTIVA**Voorraden**

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie
Gereed product en handelsgoederen

	ultimo 2017	ultimo 2016
	15.287.000	14.395.000
	403.000	1.000
Totaal	15.690.000	14.396.000

Van de bouwgronden in exploitatie kan het volgende overzicht worden gegeven :

	Boekwaarde 31-12-2016	Investerings	Opbrengsten	Winst uitname	Boekwaarde 31-12-2017	Mutatie voorziening	Balanswaarde 31-12-2017
Centrum de Meent	23.371.000	926.000	-	-	24.297.000	-	24.297.000
Land van Matena	15.656.000	993.000	639.000	81.000	16.091.000	-	16.091.000
Aalscholver	-21.000	345.000	599.000	275.000	-	-	-
Sportcentrum	-1.126.000	270.000	42.000	95.000	-803.000	-	-803.000
Slobbengors/Fokker	83.000	474.000	1.438.000	881.000	-	-	-
Complexen exclusief VZ	37.963.000	3.008.000	2.718.000	1.332.000	39.585.000	-	39.585.000
VZ Centrum	-25.422.000	-	-	-	-25.422.000	-20.000	-25.402.000
VZ Centrum (P12)	2.051.000	-	-	-	2.051.000	947.000	1.104.000
VZ Land van Matena	-197.000	-	-	-	-197.000	-197.000	-
VZ totaal	-23.568.000	-	-	-	-23.568.000	730.000	-24.298.000
Totaal	14.395.000	3.008.000	2.718.000	1.332.000	16.017.000	730.000	15.287.000

Toelichting

De verliesvoorzieningen voor het Centrum is gebaseerd op de eindwaarde.

Het deel van deze verliesvoorziening dat de boekwaarde van het centrum overstijgt is verantwoord onder voorziening Centrum P12.

Omdat het complex Land van Matena om is geslagen naar winstgevendheid is de bij behorende verliesvoorziening vrijvallen.

De exploitatieberekeningen worden jaarlijks herzien. Enerzijds wordt teruggeblikt op de daadwerkelijke inkomsten en uitgaven ten opzichte van de ramingen, anderzijds wordt vooruitgekeken.

Door middel van taxaties worden de ingeschatte opbrengsten opnieuw gewaardeerd en ramingen voor de nog uit te voeren werkzaamheden worden geactualiseerd. Ook wordt gekeken naar fasering en looptijd van het project en worden parameters voor rente en inflatie opnieuw beoordeeld.

Voor de berekening van de financieringslasten werd in 2017 uitgegaan van een rentepercentage van 1,90 bij een positieve boekwaarde (uitgaven groter dan de inkomsten) en negatieve boekwaarde (inkomsten groter dan uitgaven). Voor de doorkijk worden de percentages gehanteerd conform de richtlijnen van het BBV. Bij de jaarrekening is het percentage uitgekomen op 1,85.

Op de complexen Sportcentrum, Aalscholver, Fokker en Land van Matena is op basis van de poc methode winst genomen.

In totaal betreft het een bedrag van ca € 1,2 miljoen.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Deze kunnen als volgt worden gespecificeerd

Vorderingen op openbare lichamen
Rekening courant verhouding met het Rijk
Rekening courant verhouding overige niet-financiële instellingen
Overige vorderingen

	ultimo 2017	ultimo 2016
	5.761.000	5.585.000
	5.000.000	-
	1.605.000	1.537.000
	785.000	1.633.000
Totaal	13.151.000	8.755.000

Alleen voor de overige vorderingen is een voorziening in verband met oninbaarheid getroffen.

Op basis van geschatte inningskansen, is er € 360.000 opgenomen voor oninbare debiteuren.

Dit bestaat voor € 97.000 uit belastingdebiteuren.

Toelichting op de Rekening courant verhouding met het Rijk, schatkistbankieren (SKB)

Sinds 2013 is het verplicht schatkistbankieren ingevoerd. Toegestaan blijft dat de gemeente 0,75% van het begrotingstotaal buiten de Schatkist mag houden (=drempelbedrag). Dit drempelbedrag mag als gemiddeld creditbedrag per kwartaal niet overschreden worden. Bij overschrijding moet het meerdere worden afgestort bij het Rijk. In 2017 is het drempelbedrag niet overschreden.

Benutting drempelbedragen Schatkistbankieren 2017, afgerond op (000)

Drempel 2017	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
614.000	67.000	28.000	347.000	22.000

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Kas
ING
ING Publiekszaken
Rabobank
Kruispotten

	ultimo 2017	ultimo 2016
	14.000	15.000
	9.000	9.000
	13.000	12.000
	4.000	34.000
	13.000	14.000
Totaal	53.000	84.000

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

Nog te ontvangen bedragen van de EU
Nog te ontvangen bedragen van het Rijk
Nog te ontvangen bedragen van overige overheid

Overige nog te ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen

	ultimo 2017	ultimo 2016
	-	-
	41.000	95.000
	-	1.341.000
	2.222.000	1.514.000
	158.000	133.000
Totaal	2.421.000	3.083.000

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en Provincies nog te ontvangen voorschotbedragen die zijn ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Omschrijving specifieke uitkering	Saldo 31-12-2016	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2017
Rijk: vangnetregeling	95.000	-	95.000	-
Rijk:	-	41.000	-	41.000
Overige overheid; Beschermd wonen	851.000	-	851.000	-
Overige overheid; UHB	73.000	-	73.000	-
Overige overheid; VRZHZ	118.000	-	118.000	-
Overige overheid; overig	299.000	-	299.000	-
Totaal	1.436.000	41.000	1.436.000	41.000

Toelichting

Vooruitbetaalde bedragen

Onder deze post zijn facturen verantwoord die voor 31 december 2017 betaalbaar zijn gesteld, maar waarvan de lasten betrekking hebben op het dienstjaar 2018. Hieronder vallen bijvoorbeeld verzekeringspremies en contributies.

Nog te ontvangen bedragen

Onder deze post zijn bedragen verantwoord die ten gunste van 2017 komen, maar waarvan de bedragen in de loop van 2018 worden ontvangen. Hieronder vallen met name nog te ontvangen bedragen van de provincie, belastingdienst en GRD.

Niet uit balans blijvende rechten

Aan de activazijde van de balans wordt buiten de balanstelling het bedrag opgenomen waarvan het recht bestaat op verliescompensatie krachtens de wet op de vennootschapsbelasting 1969 (artikel 40b).

- -

Passiva

PASSIVA

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten :

Algemene reserve
Bestemmingsreserve
Gerealiseerde resultaat

	ultimo 2017	ultimo 2016
Algemene reserve	16.944.000	9.220.000
Bestemmingsreserve	17.181.000	14.057.000
Gerealiseerde resultaat	5.427.000	9.875.000
Totaal	39.552.000	33.152.000

Het verloop in 2017 wordt in het hierna opgenomen overzicht per reserve weergegeven.

	Boekwaarde 31-12-2016	Toevoeging, excl. resultaat vorig boekjaar	Onttrekking, excl. resultaat vorig boekjaar	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking afschrijving	Boekwaarde 31-12-2017
Algemene reserve bestaat uit:	9.220.000	290.000	96.000	7.533.000	-	16.944.000
Algemene reserve	7.380.000	120.000	33.000		-	7.467.000
Vrije reserve	1.840.000	170.000	63.000	7.533.000		9.477.000
Bestemmingsreserve bestaat uit:	14.057.000	2.377.000	1.479.000	2.342.000	116.000	17.181.000
Risicoreserve Noordoevers	880.000	-	-		-	880.000
Reserve stedelijke vernieuwing	114.000	-	15.000		-	99.000
Reserve tariefseglisatie afvalstoffenheffing	-	-	-		-	-
Risicoreserve grondexploitatie	5.450.000	926.000		-2.720.000	-	3.656.000
Risicoreserve erfpachtsgronden	2.244.000	350.000	-		-	2.594.000
Reserve frictie personeel	1.258.000	-	223.000	-437.000	-	598.000
Reserve bedrijfsvoering	312.000	-	-		-	312.000
Risicoreserve deelnemingen	170.000	182.000	-		-	352.000
Risicoreserve sociaal domein	-	-	-	2.027.000	-	2.027.000
Egalisatiereserve rijksstromen taakmutaties	113.000	572.000	-		-	685.000
Egalisatiereserve leges omgevingsvergunning	922.000	-	-		-	922.000
Egalisatiereserve bestemmingsplannen	74.000	75.000	-		-	149.000
Reserve geluidsschermen A15	80.000	-	-		-	80.000
Bestemmingsreserve Sportcentrum Papendrecht	1.952.000	98.000	-		116.000	1.934.000
Algemene bestemmingsreserve	388.000	174.000	1.094.000	1.319.000	-	787.000
Bestemmingsreserve vernieuwbouw gemeentelijk gebied	100.000	-	124.000	653.000	-	629.000
Bestemmingsreserve Duurzame inzetbaarheid	-	-	23.000	1.500.000	-	1.477.000
Resultaat na bestemming vorig boekjaar	9.875.000			-9.875.000	-	-
Gerealiseerde resultaat						5.427.000
Totaal	33.152.000	2.667.000	1.575.000	-	116.000	39.552.000

Toelichting per reserve:

Algemene reserve

De algemene reserve is het weerstandsvermogen van de gemeente ter afdekking van algemene risico's. Op basis van de berekening van het benodigd weerstandsvermogen wordt gestort of onttrokken ten gunste van de vrije reserve.

Vrije reserve

Dit betreft het vrij besteedbaar deel van de algemene reserve.

Risicoreserve Noordoevers

Reserve is bedoeld voor het opvangen van het risico Noordoevers en de uitkoop van Noordoevers uit ROM-D.

Reserve stedelijke vernieuwing

Deze reserve werd in het verleden gevoed vanuit grondverkoop, winsten op complexen en vrijval vanuit de risicoreserve Grondexploitatie. De reserve is bestemd ter dekking van een deel van de renovatiekosten van beeldbepalende panden.

Reserve tariefseglisatie afvalstoffenheffing

Voorgesteld wordt de Reserve tariefseglisatie afvalstoffenheffing op te heffen. Voor eventuele overschotten en/of tekorten zal in de toekomst voorziening worden gevormd.

Risicoreserve grondexploitatie

Reserve is bedoeld voor het opvangen van risico's van in exploitatie genomen gronden. De reserve wordt gevoed door tussentijdse winstnemingen en, bij een te lage stand, door toevoegingen vanuit de vrije reserve. Overschotten vallen vrij ten gunste van de vrije reserve. Jaarlijks wordt het gewenste niveau van de risicoreserve geactualiseerd.

Risicoreserve erfpachtsgronden

De reserve is gevormd om waardedaling op erfpachtgronden in geval van herbestemming op te vangen. De reserve wordt gevoed door gehanteerde risico-opslagen in de berekende erfpachtcanon jaarlijks toe te voegen.

Reserve frictie personeel

Deze reserve is gevormd om personele frictiekosten te dekken. Ook kunnen trajecten van werk naar werk hieruit worden bekostigd.

Reserve bedrijfsvoering

Deze reserve is in 2009 gevormd uit de opbrengsten van de verkoop van een vakantiehuisje en de uitkering opheffing IZA. Het doel is de reserve in te zetten voor toekomstige personeel gerelateerde uitgaven, niet zijnde frictie.

Risicoreserve deelnemingen

Deze reserve dient ter afdekking van het risico in de deelnemingen Slobbengors, het financieringsrisico van financiering Rivas voor locatie Den Briel en financiering hoofdkantoor Fokker. De reserve wordt gevoerd vanuit de risico-opslagen op de financiering van de commanditaire vennootschap Fabriek Slobbengors C.V. en een verstrekte lening.

Risicoreserve sociaal domein

Voor het afdekken van de risico's in het sociaal domein is een afzonderlijke risicoreserve gevormd.

De omvang van deze reserves wordt bepaald aan de hand van de paragrafen Weerstandsvermogen en risicobeheersing van de in het sociaal domein werkzame verbonden partijen.

Egalisatiereserve rijksstromen taakmutaties

Voor specifieke uit te voeren taken worden rijksmiddelen ontvangen in de algemene uitkering. In veel gevallen worden de bijbehorende werkzaamheden door derden uitgevoerd. In deze reserve worden die rijksmiddelen gereserveerd waarvoor nog geen prestatie is geleverd en/of nog niet in rekening is gebracht.

Egalisatiereserve leges omgevingsvergunning

Deze reserve dient om grote mutaties in de leges op te vangen zodat een bestendig beeld aan legesinkomsten van de omgevingsvergunningen in de meerjarenbegroting ontstaat.

Egalisatiereserve bestemmingsplannen

Deze egalisatiereserve heeft tot doel grote mutaties in de kosten van bestemmingsplannen op te vangen. Deze dienen op huidige basis eens in de tien jaar te worden herzien.

Reserve geluidsschermen A15

Voor het onderhoud en vervangen op termijn van de geluidsschermen langs de rijksweg A15 is ooit een voorziening ingericht. Uiteindelijk is deze voorziening "omgezet" in een bestemmingsreserve en heeft ter dekking gediend voor de brug van de Jan Steenlaan.

Bestemmingsreserve Sportcentrum Papendrecht

Deze reserve is gevormd ter dekking van jaarlijkse "extra" kapitaallasten van € 116.000.

Algemene bestemmingsreserve

Deze reserves is gevormd bij de vaststelling van de jaarrekening en bevat die gelden die "geoormerkt" zijn door eerdere besluitvorming. In het saldo is onder andere het over te hevelen beleid opgenomen en regionale zaken.

Bestemmingsreserve vernieuwbouw gemeentehuis

Deze reserve is gevormd en dient ter dekking van de kapitaallasten met betrekking tot de inrichting van de nieuwe raadzaal.

Bestemmingsreserve Duurzame inzetbaarheid

Deze bestemmingsreserve is gevormd om in de toekomst de kosten van maatwerk en flexibele oplossingen te kunnen dekken om medewerkers goed en duurzaam inzetbaar te houden in diverse levensfasen.

Voorzieningen

De in de balans opgenomen voorzieningen bestaat uit de volgende posten :

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's
Egalisatievoorzieningen
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden

	ultimo 2017	ultimo 2016
	5.406.000	7.028.000
	824.000	1.306.000
	5.736.000	5.745.000
Totaal	11.966.000	14.079.000

Het verloop van de voorzieningen in 2017 wordt in het hierna opgenomen overzicht weergegeven.

	Boekwaarde 31-12-2016	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2017
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's					
VZ pensioenen wethouders	4.204.000	-	190.000	134.000	3.880.000
VZ FPU personeel	46.000	-	21.000	25.000	-
VZ retourbetaling 2017 de Biezen	65.000	-	4.000	61.000	-
VZ personele verplichtingen	482.000	104.000	-	324.000	262.000
VZ liquidatie GR Logopedische Dienst KS	108.000	-	37.000	-39.000	110.000
VZ faillissement ToBe	22.000	-	17.000	5.000	-
VZ verplichting woningen Markt Woonkracht10	50.000	-	-	-	50.000
Complexen met een negatieve boekwaarde	2.051.000	-	947.000	-	1.104.000
Ter egalisering van kosten					
VZ onderhoud gebouwen	813.000	109.000	321.000	44.000	557.000
VZ pontons waterbus	68.000	37.000	-	-	105.000
VZ groot onderhoud theater De Willem	17.000	30.000	41.000	6.000	-
VZ (IBOR) baggeren vijvers en watergangen	-	178.000	-	16.000	162.000
VZ baggeren havens	409.000	63.000	205.000	267.000	-
Voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is					
VZ calculatieverschillen riolering	5.619.000	1.000	9.000	-	5.611.000
VZ Onderhoud ecozone polder Nieuwland	125.000	-	-	-	125.000
Totaal	14.079.000	522.000	1.792.000	843.000	11.966.000

Toelichting per voorziening:

VZ pensioenen wethouders

In deze voorziening is de geactualiseerde waarde opgenomen van de wethouderspensioenen.
Deze worden door derden berekend en, afhankelijk van de berekening, wordt de storting (of vrijval) bepaald.

VZ FPU personeel

Met het vertrek van een voormalig brandweermeeuwwerker kan deze voorziening eind 2017 worden opgeheven.
Het resultaat is vrijgevallen ten gunste van de exploitatie.

VZ retourbetaling 2017 de Biezen

In 2017 heeft inmiddels terugbetaling plaatsgevonden, waardoor deze voorziening eind 2017 wordt opgeheven.

VZ personele verplichtingen

Deze voorziening is gevormd voor frictie kosten personeel.

VZ liquidatie GR Logopedische Dienst KS

Op 12 december 2013 heeft de gemeenteraad besloten een voorziening te treffen voor de opheffing van de gemeenschappelijke regeling Logopedische Dienst Kring Sliedrecht.
De basis van de voorziening is een realistisch scenario en vijf jaar uitvoeringskosten preventieve logopedie door Rivas.

VZ faillissement ToBe

In 2017 is het faillissement van ToBe definitief afgewikkeld. De voor de financiële afwikkeling gevormde voorziening kan hierdoor worden opgeheven.
Het resultaat van de voorziening is vrijgevallen ten gunste van de exploitatie.

VZ verplichting woningen Markt Woonkracht10

In deze voorziening zijn de gelden opgenomen voor verplichtingen aan derden naar aanleiding van bouwactiviteiten in het Centrum complex.
Voorheen waren deze kosten opgenomen in de grondexploitatie berekening Centrum complex.
Vanwege de vernieuwde voorschriften uit het BBV is het niet meer toegestaan om deze kosten in de grondexploitatie te nemen.

VZ onderhoud gebouwen

De voorziening was gebaseerd op meerjarige onderhoudsplanningen van twee parkeergarages en het Sportcentrum.
Als gevolg van de verzelfstandigingstraject van het Sportcentrum is het groot onderhoud ondergebracht bij de nieuwe organisatie.
De voorziening onderhoud gebouwen is aangepast aan deze nieuwe situatie.

VZ pontons waterbus

Wordt afzonderlijk gepresenteerd, was oorspronkelijk meegenomen in voorziening egalisatie reconstructies. Deze laatste voorziening is in 2016 opgeheven en voor het merendeel van de werkzaamheden zijn kredieten opgenomen.

VZ groot onderhoud theater De Willem

Als gevolg van de verzelfstandigingstraject, is de voorziening voor het groot onderhoud ondergebracht bij de nieuwe organisatie.
De voorziening komt hierdoor eind 2017 te vervallen.

VZ (IBOR) baggeren vijvers en watergangen

Op basis van een meerjarig (onderhouds)baggerplan wordt een jaarlijkse storting berekend om een de jaarlijkse kosten te (kunnen) onttrekken.
Door op deze manier te werken worden grote verschillen in de jaarlijkse lasten voorkomen.

VZ baggeren havens

Op basis van een meerjarig (onderhouds)baggerplan wordt een jaarlijkse storting berekend om een de jaarlijkse kosten te (kunnen) onttrekken.
Door op deze manier te werken worden grote verschillen in de jaarlijkse lasten voorkomen.

VZ calculatieverschillen riolering

Conform de nieuwe BBV worden calculatieverschillen in een voorziening gestort of onttrokken. Hiervoor is gekozen om een zuiverder inzicht te krijgen over gelden die voor riooldoeleinden ingezet moeten worden.

VZ Onderhoud ecozone polder Nieuwland

In deze voorziening is het bedrag opgenomen dat door de ontwikkelaar is gestort ter dekking van toekomstig onderhoud.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd ≥ 1 jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen schulden is als volgt :

Obligatieleningen

Onderhandse leningen van:

binnenlandse pensioenfondsen en verzekeraars
binnenlandse banken en overige financiële instellingen
binnenlandse bedrijven
openbare lichamen (Art. 1a Wet Fido)
overige binnenlandse sectoren
buitenlandse instellingen

Door derden belegden gelden

Waarborgsommen

	ultimo 2017	ultimo 2016
	-	-
	-	1.148.000
80.058.000	56.441.000	
-	-	
9.947.000	-	
-	-	
-	-	
-	-	
16.000	16.000	
Totaal	90.021.000	57.605.000

De totale rentelast voor het jaar 2017 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 2.050.048

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven over het jaar 2017 van de opgenomen (obligatie)leningen.

	Saldo 31-12-2016	Vermeer- deringen	Aflossingen	Saldo 31-12-2017
Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeraars	1.148.000		1.148.000	-
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	56.441.000	30.885.000	7.268.000	80.058.000
Openbare lichamen (Art. 1a Wet Fido)	-	10.235.000	288.000	9.947.000
Totaal	57.589.000	41.120.000	8.704.000	90.005.000

VLOTTENDE PASSIVA

Onder de vlottende schulden zijn opgenomen:

Netto-vlottende schulden korter dan één jaar
Overlopende passiva

	ultimo 2017	ultimo 2016
	16.371.000	32.835.000
	4.153.000	5.463.000
Totaal	20.524.000	38.298.000

Schulden korter dan één jaar

De in de balans opgenomen schulden korter dan één jaar, kunnen als volgt gespecificeerd worden :

Kasgeldleningen
openbare lichamen (Art. 1a Wet Fido)
overige partijen
Banksaldi
Overige schulden

	ultimo 2017	ultimo 2016
	-	-
	11.000.000	24.000.000
	2.890.000	4.280.000
	2.481.000	4.555.000
Totaal	16.371.000	32.835.000

Toelichting op schulden korter dan één jaar

Overige schulden
De overige schulden bestaan met name uit crediteuren en de transitorische rente.

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt :

Vooruitontvangen bedragen van:
de EU
het Rijk
overige overheid

Overige overlopende passiva:
vooruitontvangen bedragen van overige partijen
nog te betalen bedragen, verplichtingen

	ultimo 2017	ultimo 2016
	-	-
	-	-
	131.000	244.000
	229.000	200.000
	3.793.000	5.019.000
Totaal	4.153.000	5.463.000

Toelichting

Vooruitontvangen bedragen

Onder deze post zijn opgenomen de bedragen die in 2017 reeds zijn ontvangen maar betrekking hebben op 2018.

Tevens zijn de ontvangen middelen van derden verantwoord, welke het volgende jaar nog besteedbaar zijn.

	Beginsaldo 2017	Mutaties		Eindsaldo 2017
		Toevoegingen	Bestedingen	
Fietsroute Beneden Merwede	93.000		7.000	86.000
Onderwijsachterstandenbeleid	5.000	37.000	-2.000	44.000
Herinrichting Slobbegors/Fokker	146.000	-	146.000	-
	244.000	37.000	151.000	130.000
Overige vooruitontvangen posten	200.000			230.000
Totaal	444.000			360.000

Nog te betalen bedragen

Dit betreft posten welke ten laste van het dienstjaar 2017 zijn gebracht, maar waarvan de facturen pas 2018 zijn ontvangen en betaalbaar gesteld.

Deze posten worden in 2018 afgewikkeld.

Niet uit balans blijvende verplichtingen

Hieronder worden de niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen vermeld, waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is verbonden.

Gegarandeerde geldleningen

Voor de gegarandeerde geldleningen van de Woningstichting geldt dat er alleen een achtervang is voor het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW).

Voor stichtingen, verenigingen en andere maatschappelijke instellingen zijn conform de Verordening Algemene Garantievoorwaarden geldleningen gegarandeerd door de gemeente Papendrecht.

Per ultimo boekjaar zijn deze als volgt:

Woonkracht 10

Overige niet-natuurlijke rechtspersonen

	ultimo 2017	ultimo 2016
	60.466.000	67.766.000
	9.836.000	10.151.000
totaal	70.302.000	77.917.000

Leaseverplichtingen

De gemeente is langlopende leaseverplichtingen aangegaan inzake vervoermiddelen. De minimale bedragen zijn

423.000	161.000
---------	---------

Verplichtingen inzake huisvesting onderwijs

Betreft gereserveerde middelen uit het Integraal huisvestingsplan 2013-2022

1.367.000

5. Toelichting op het overzicht van baten en lasten Jaarrekening 2017

Belangrijke verschillen tussen de realisatie en de begroting na wijziging (stand Tweede Concerntrapportage 2017) worden systematisch toegelicht voor ieder afzonderlijk onderdeel van het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

PROGRAMMA 1 Samenleving

Omschrijving (-/- = nadelig)	Realisatie 2016	Raming 2017 (voor wijziging)	Raming 2017 (na wijziging)	Realisatie 2017	Vershil
Programma Samenleving					
<i>Werk en inkomen</i>					
Baten	6.803.000	6.551.000	6.603.000	7.056.000	453.000
Belang werk inkomen	6.645.000	6.482.000	6.524.000	6.963.000	439.000
Invoering participatiewet	128.000	40.000	64.000	78.000	14.000
Werkgelegenheid	30.000	29.000	15.000	15.000	0
Lasten	13.213.000	12.575.000	13.364.000	13.566.000	-202.000
Belang werk inkomen	9.595.000	9.233.000	9.071.000	9.399.000	-328.000
Invoering participatiewet	3.287.000	3.084.000	4.035.000	3.939.000	96.000
Werkgelegenheid	331.000	258.000	258.000	228.000	30.000
Saldo	-6.410.000	-6.024.000	-6.761.000	-6.510.000	251.000

Omschrijving (-/- = nadelig)	Realisatie 2016	Raming 2017 (voor wijziging)	Raming 2017 (na wijziging)	Realisatie 2017	Vershil
<i>Welzijn en volksgezondheid</i>					
Baten	3.507.000	1.158.000	2.099.000	2.604.000	505.000
Decentralisatie van de Jeugdzorg en AWBZ/Wmo	1.377.000	77.000	703.000	954.000	251.000
AWBZ/WMO	0	0	0	0	0
Gezondheid	11.000	11.000	175.000	215.000	40.000
Cultuur	2.119.000	1.070.000	1.221.000	1.435.000	214.000
Lasten	17.133.000	17.605.000	18.056.000	17.890.000	166.000
Decentralisatie van de Jeugdzorg en AWBZ/Wmo	13.038.000	14.171.000	14.671.000	14.439.000	232.000
AWBZ/WMO	0	0	0	0	0
Gezondheid	549.000	425.000	457.000	438.000	19.000
Cultuur	3.546.000	3.009.000	2.928.000	3.013.000	-85.000
Saldo	-13.626.000	-16.447.000	-15.957.000	-15.286.000	671.000

Omschrijving (-/- = nadelig)	Realisatie 2016	Raming 2017 (voor wijziging)	Raming 2017 (na wijziging)	Realisatie 2017	Vershil
<i>Onderwijs en jeugd</i>					
Baten	772.000	147.000	363.000	345.000	-18.000
Onderwijs	751.000	141.000	357.000	342.000	-15.000
Jeugd	21.000	6.000	6.000	3.000	-3.000
Lasten	3.942.000	3.401.000	3.429.000	3.250.000	178.000
Onderwijs	3.505.000	3.062.000	3.151.000	2.982.000	168.000
Jeugd	437.000	339.000	278.000	268.000	10.000
Saldo	-3.170.000	-3.254.000	-3.066.000	-2.905.000	160.000

Omschrijving (-/- = nadelig)	Realisatie 2016	Raming 2017 (voor wijziging)	Raming 2017 (na wijziging)	Realisatie 2017	Vershil
<i>Sport</i>					
Baten	1.550.000	913.000	916.000	1.289.000	373.000
Sport	1.550.000	913.000	916.000	1.289.000	373.000
Lasten	3.810.000	3.460.000	3.757.000	4.235.000	-478.000
Sport	3.810.000	3.460.000	3.757.000	4.235.000	-478.000
Saldo	-2.260.000	-2.547.000	-2.841.000	-2.946.000	-105.000

Omschrijving (-/- = nadelig)	Realisatie 2016	Raming 2017 (voor wijziging)	Raming 2017 (na wijziging)	Realisatie 2017	Vershil
<i>Economie en ondernemen</i>					
Baten	501.000	53.000	556.000	519.000	-37.000
Economie	0	0	0	0	0
Ondernemen	501.000	53.000	556.000	519.000	-37.000
Lasten	930.000	469.000	1.051.000	1.044.000	6.000
Economie	0	0	0	0	0
Ondernemen	930.000	469.000	1.051.000	1.044.000	6.000
Saldo	-429.000	-416.000	-495.000	-525.000	-31.000

Mutatie reserve(s)	Realisatie 2016	Raming 2017 (voor wijziging)	Raming 2017 (na wijziging)	Realisatie 2017	Verschil
Onttrekking uit reserve (Baten)	2.439.000	116.000	116.000	116.000	0
Reserve zonder naam	2.323.000	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Sportcentrum	116.000	116.000	116.000	116.000	0
Storting in reserve (Lasten)	94.000	98.000	98.000	98.000	0
Bestemmingsreserve Sportcentrum	94.000	98.000	98.000	98.000	0
Saldo	2.345.000	18.000	18.000	18.000	0

De grootste verschillen (> € 25.000) per thema:

Werk en inkomen

Per saldo sluit dit thema met een voordeel van € 251.000 ten opzichte van de begroting. Hierna worden de belangrijkste afwijkingen toegelicht.

Belang werk en inkomen

Hogere baten. Voordeel € 439.000

- De toekenning Rijksbijdrage gebundelde uitkering Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz is, als gevolg van hogere kosten van inkomensondersteuning, hoger vastgesteld.
- Daarnaast heeft de gemeente via de vangnetregeling een extra bijdrage ontvangen ter dekking van deze kosten.

Hogere lasten. Nadeel € 328.000

- Door een minder snelle afname van het cliëntenbestand zijn de gemeentelijke uitgaven hoger dan verwacht. Dit tekort is deels gecompenseerd door de extra bijdrage van het rijk.
- De gemeentelijke bijdrage aan het minimabeleid is, onder andere door stijgende kosten van bewindvoering, toegenomen.

Invoering participatiewet

Lagere lasten. Voordeel € 96.000

- In de gemeentelijke begroting is rekening gehouden met een extra bijdrage vervoerskosten en een extra bijdrage in het tekort van Drechtwerk. De meerkosten zijn meegevallen.
- Op basis van het Bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom en het door de gemeente ingediende plan van aanpak is in 2017 een vergoeding voor maatschappelijke begeleiding van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) ontvangen. De uitgaven volgen in 2018

Werkgelegenheid

Lagere lasten. Voordeel € 30.000

- Een aantal projecten voor arbeidsmarktontwikkeling is, in verband met de ingewikkelde planbaarheid van het project 'smart lectures' en het privacyvraagstuk bij het film project, verschoven naar 2018.

Welzijn en volksgezondheid

Per saldo sluit dit thema met een voordeel van € 671.000 ten opzichte van de begroting. Hierna worden de belangrijkste afwijkingen toegelicht.

Decentralisatie jeugdzorg en AWBZ/Wmo

Hogere baten. Voordeel € 251.000

De Gemeente Dordrecht fungeert als centrumgemeente voor de uitvoering van het project Bescherm wonen. Op basis van een (voorlopige) afrekening 2017 wordt een hoger voordelig resultaat verwacht.

Lagere lasten. Voordeel € 232.000

- Op basis van de Tweede Bestuursrapportage 2017 van de SDD zijn de budgetten voor huishoudelijke ondersteuning en huishoudelijke hulp-toelage positief bijgesteld. De gemeentelijke bijdrage is hierop aangepast.

Gezondheid

Hogere baten. Voordeel € 40.000

- Met twee medewerkers van de voormalige Logopedische dienst is een afkoopregeling getroffen. De gemeentelijke bijdrage wordt hierdoor lager. Een deel van de hiervoor gevormde voorziening valt hierdoor vrij.

Cultuur

Hogere baten. Voordeel € 214.000

- Op het gebied van activiteiten is 2017 voor Theater De Willem een goed jaar geweest. De omzet is hierdoor gestegen en hoger dan verwacht.
- Afgesproken is dat het onderhoud van het theater (gebouw) vanaf 2018 wordt verzorgd door de nieuwe verzelfstandigde organisatie. De gemeentelijke voorziening wordt overgedragen aan de BV. Met de financieel technische verwerking hiervan is in de begroting geen rekening gehouden. Het opheffen van de voorziening zorgt voor hogere de baten en de doorbetaling van de voorziening voor hogere lasten.
- Het faillissement van ToBe is afgewikkeld. De uiteindelijke kosten zijn lager dan verwacht. Het restant van de hiervoor gevormde voorziening valt vrij.
- Voor een maatschappelijk pand aan het Westeind is, vanwege inbraakschade, een schade-uitkering ontvangen. In de begroting was dit niet volledig opgenomen. Voorgesteld wordt een deel van deze extra schadeuitkering na aftrek van in 2017 gemaakte kosten te reserveren voor herbestemming van de locatie (zie resultaatbestemming).

Hogere lasten. Nadeel € 85.000

- Dit betreft de meerkosten voor de uitvoering van theateractiviteiten (zie ook toelichting bij de baten).
- De onderhoudsvoorziening is doorgestort naar de nieuwe organisatie. Dit was niet in de begroting opgenomen.
- De sloop van een pand aan de Jacob Catslaan is, in afwachting op het afsluiten van nutsvoorzieningen, vertraagd naar 2018. Voorgesteld wordt om een deel het resterende budget via resultaatbestemming beschikbaar te stellen voor de werkzaamheden in 2018.

Onderwijs en jeugd

Per saldo sluit dit thema met een voordeel van € 160.000 ten opzichte van de begroting. Hierna wordt de belangrijkste afwijking toegelicht.

Onderwijs

Lagere lasten. Voordeel € 168.000

- Medio 2017 werd duidelijk dat de wensen en eisen van een van de schoolbesturen aangaande de huisvesting van VO-scholen niet (meer) pasten binnen de gezamenlijke toekomstvisie van de twee scholen en de gemeentelijk. In een laatste poging om alle betrokkenen op één lijn te krijgen, is de scholen gevraagd de gezamenlijke toekomstvisie te herijken. De niet bestede middelen blijven voor 2018 beschikbaar in de reserve.
- Daarnaast zijn de kosten op diverse posten, waaronder beheer schoolgebouwen, kinderdagverblijven, leerlingenvervoer en onderwijsachterstanden lager uitgevallen.

Sport

Per saldo sluit dit thema met een nadeel van € 105.000 ten opzichte van de begroting. Hierna worden de belangrijkste afwijkingen toegelicht.

Sport

Hogere baten. Voordeel € 373.000

- Afgesproken is dat het onderhoud van sportgebouwen vanaf 2018 wordt verzorgd door de nieuwe verzelfstandigde organisatie. De gemeentelijke voorziening wordt overgedragen aan de BV. Met de financieel technische verwerking hiervan is in de begroting geen rekening gehouden. Het opheffen van de voorziening zorgt voor hogere de baten en de doorbetaling voor hogere lasten.
- Daarnaast zijn de verhuuropbrengsten hoger dan verwacht.

Hogere lasten. Nadeel € 478.000

- Het traject verzelfstandiging is nog niet geheel afgerond. De werkzaamheden lopen door in 2018. Niet bestede middelen blijven beschikbaar in de reserve.
- Het opgebouwde saldo van de onderhoudsvoorziening is doorgestort naar de nieuwe organisatie. Dit was niet in de begroting opgenomen.
- Verder zijn de kosten voor onderhoud van het sportcentrum en de sportvelden op Slobbengors hoger dan verwacht.

Economie en ondernemen

Per saldo sluit dit thema met een nadeel van € 31.000 ten opzichte van de begroting. Hierna wordt de belangrijkste afwijking toegelicht.

Ondernemen

Lagere baten. Nadeel € 37.000

- De units aan Erasmusplein zijn met een bezettingsgraad van 70% (10,5 van de 15 units) nog niet volledig bezet. De huuropbrengsten bleven hierdoor achter op de raming.
- Vanwege het faillissement van een huurder zijn niet alle huuropbrengsten van het "van Hemertpand" invorderbaar.
- Daarnaast zijn in 2017 minder staangeldvergoedingen ontvangen.

PROGRAMMA 2 Ruimte

Omschrijving (-/- = nadelig)	Realisatie 2016	Raming 2017 (voor wijziging)	Raming 2017 (na wijziging)	Realisatie 2017	Vershil
Programma Ruimte					
<i>Centrum</i>					
Baten	12.931.000	4.406.000	2.382.000	1.627.000	-754.000
Centrumontwikkeling	12.226.000	3.640.000	1.706.000	946.000	-759.000
Parkeren	705.000	766.000	676.000	681.000	5.000
Lasten	15.122.000	4.893.000	3.078.000	2.283.000	796.000
Centrumontwikkeling	13.555.000	3.488.000	1.706.000	926.000	780.000
Parkeren	1.567.000	1.405.000	1.372.000	1.357.000	16.000
Saldo	-2.191.000	-487.000	-696.000	-656.000	42.000
Omschrijving (-/- = nadelig)	Realisatie 2016	Raming 2017 (voor wijziging)	Raming 2017 (na wijziging)	Realisatie 2017	Vershil
<i>Mobiliteit</i>					
Baten	306.000	12.000	12.000	9.000	-3.000
Mobiliteit	306.000	12.000	12.000	9.000	-3.000
Lasten	820.000	451.000	558.000	560.000	-2.000
Mobiliteit	820.000	451.000	558.000	560.000	-2.000
Saldo	-514.000	-439.000	-546.000	-551.000	-5.000
Omschrijving (-/- = nadelig)	Realisatie 2016	Raming 2017 (voor wijziging)	Raming 2017 (na wijziging)	Realisatie 2017	Vershil
<i>Wonen en ruimtelijke kwaliteit</i>					
Baten	5.558.000	2.540.000	2.429.000	2.647.000	219.000
Wonen	1.254.000	877.000	523.000	644.000	121.000
Ruimtelijke kwaliteit	4.304.000	1.663.000	1.906.000	2.003.000	98.000
Lasten	8.917.000	5.784.000	5.885.000	5.689.000	196.000
Wonen	1.640.000	1.386.000	1.434.000	1.321.000	113.000
Ruimtelijke kwaliteit	7.277.000	4.398.000	4.451.000	4.368.000	83.000
Saldo	-3.359.000	-3.244.000	-3.456.000	-3.042.000	415.000
Omschrijving (-/- = nadelig)	Realisatie 2016	Raming 2017 (voor wijziging)	Raming 2017 (na wijziging)	Realisatie 2017	Vershil
<i>Groen, milieu en recreatie</i>					
Baten	13.005.000	6.481.000	6.331.000	6.253.000	-78.000
Groen en milieu	12.989.000	6.475.000	6.325.000	6.249.000	-76.000
Recreatie	16.000	6.000	6.000	4.000	-2.000
Lasten	15.742.000	8.378.000	8.221.000	8.284.000	-63.000
Groen en milieu	15.500.000	8.157.000	8.007.000	8.069.000	-62.000
Recreatie	242.000	221.000	214.000	215.000	-1.000
Saldo	-2.737.000	-1.897.000	-1.890.000	-2.031.000	-141.000
Omschrijving (-/- = nadelig)	Realisatie 2016	Raming 2017 (voor wijziging)	Raming 2017 (na wijziging)	Realisatie 2017	Vershil
<i>Wijkgericht werken</i>					
Baten	14.000	0	0	4.000	4.000
Wijkgericht werken	14.000	0	0	4.000	4.000
Lasten	282.000	274.000	274.000	261.000	13.000
Wijkgericht werken	282.000	274.000	274.000	261.000	13.000
Saldo	-268.000	-274.000	-274.000	-257.000	17.000
Omschrijving (-/- = nadelig)	Realisatie 2016	Raming 2017 (voor wijziging)	Raming 2017 (na wijziging)	Realisatie 2017	Vershil
<i>Grondexploitatie</i>					
Baten	2.482.000	10.180.000	6.372.000	6.433.000	61.000
Grondexploitatie	2.482.000	10.180.000	6.372.000	6.433.000	61.000
Lasten	177.000	10.306.000	5.574.000	5.052.000	522.000
Grondexploitatie	177.000	10.306.000	5.574.000	5.052.000	522.000
Saldo	2.305.000	-126.000	798.000	1.381.000	583.000

Mutatie reserve(s)	Realisatie 2016	Raming 2017 (voor wijziging)	Raming 2017 (na wijziging)	Realisatie 2017	Vershil
Onttrekking uit reserve (Baten)	593.000	145.000	179.000	15.000	-164.000
Reserve stedelijke vernieuwing	5.000	25.000	25.000	15.000	-10.000
Risicoreserve grondexploitatie	50.000	0	0	0	0
Reserve tariefseglisatie afvalstoffenheffing	88.000	0	34.000	0	-34.000
Egalisatiereserve leges omgevingsvergunning	5.000	120.000	120.000	0	-120.000
Bestemmingsreserve geluidsschermen A15	445.000	0	0	0	0
Storting in reserve (Lasten)	751.000	913.000	1.604.000	1.533.000	71.000
Reserve stedelijke vernieuwing	0	171.000	0	0	0
Risicoreserve grondexploitatie	0	0	950.000	926.000	24.000
Reserve tariefseglisatie afvalstoffenheffing	0	181.000	59.000	0	59.000
Risicoreserve erfpachtsgronden	415.000	350.000	350.000	350.000	0
Risicoreserve (deelneming) Fokker	34.000	211.000	77.000	87.000	-10.000
Egalisatiereserve leges omgevingsvergunning	263.000	0	0	0	0
Egalisatiereserve Bestemmingsplannen	39.000	0	75.000	75.000	0
Risicoreserve verstrekte lening Rivas	0	0	93.000	95.000	-2.000
Saldo	-158.000	-768.000	-1.425.000	-1.518.000	-235.000

De grootste verschillen (€ 25.000) per thema:

Centrum

Per saldo sluit dit thema met een voordeel van € 42.000 ten opzichte van de begroting. Hierna worden de belangrijkste afwijkingen toegelicht.

Centrumontwikkeling

Lagere baten. Nadeel € 759.000

- De grondexploitatieberekening van het centrumplan is bijgesteld. Het verwachte tekort is afgenomen. Een deel van de hiervoor gevormde tekortvoorziening wordt teruggestort.
- De baten en lasten van de grondexploitatie wordt jaarlijks toegevoegd aan de voorraad in exploitatie genomen gronden". Dit betreft een financieel technische balansboekings die afhankelijk is van het verloop van de werkelijke inkomsten en uitgaven. Door een lagere omzet is minder naar de voorraad overgeboekt. Voor een nadere uiteenzetting op de grondexploitaties wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

Lagere lasten. Voordeel € 780.000

- De baten en lasten van de grondexploitatie wordt jaarlijks toegevoegd aan de voorraad in exploitatie genomen gronden". Dit betreft een financieel technische balansboekings die afhankelijk is van het verloop van de werkelijke inkomsten en uitgaven. Door een lagere omzet is minder naar de voorraad overgeboekt. Voor een nadere uiteenzetting op de grondexploitaties wordt verwezen naar paragraaf grondbeleid.

Wonen en ruimtelijke kwaliteit

Per saldo sluit dit thema met een voordeel van € 415.000 ten opzichte van de begroting. Hierna worden de belangrijkste afwijkingen toegelicht.

Wonen

Hogere baten. Voordeel € 121.000

- Voor het voorzieningencentrum en 40 appartementen 'Markt van Matena' is in 2017 vergunning verleend. In de begroting was, gezien de onduidelijkheid van het afgiftemoment, met deze opbrengst nog geen rekening gehouden.

Lagere lasten. Voordeel € 113.000

- De bestemmingsplannen Dijklint en Woongebied zijn in 2017, vanwege weinig beschikbare personele capaciteit intern en onvoldoende gekwalificeerd personeel extern (nog) niet verder uitgewerkt. De uitgaven blijven hierdoor in 2017 achter op de raming.
- Wanneer gemeentelijk onroerend goed verkocht gaat worden, schrijft het BBV voor dat op dat moment de boekwaarde moet worden afgezet tegen de marktwaarde. Wanneer hierbij een verkoopverlies wordt verwacht moet dit direct worden verrekend. Bij één gemeentelijke woning is hier sprake van.

- Omdat vooraf onduidelijk is hoeveel omgevingsvergunningen worden aangevraagd is in de begroting rekening gehouden met een flexibele schil. Dit budget is in 2017 niet aangesproken.
- Dit geldt eveneens voor het onderzoeksbudget voor Bibob. Ook hierbij is vooraf niet duidelijk of en hoeveel onderzoeken nodig zijn.
- Voor handavingskwesities bij illegaal in gebruik genomen grond is een nieuw plan van aanpak voor legalisering (verkoop of handhaving) opgesteld. Gekozen is voor een aanpak, waarbij een gezamenlijk gedragen oplossing voorop staat met een bruikleenovereenkomst als minimumeis. Dit is een minder dure aanpak gebleken dan verwacht.

Ruimtelijke kwaliteit

Hogere baten. Voordeel € 98.000

- In 2017 was minder baggerwerk nodig. Daarnaast is tijdens de voorbereidingsfase optimaal is meegelift met het regionale bestek, waardoor voorbereiding en uitvoering vanwege de schaalomvang financieel voordeliger zijn uitgevoerd. Een deel van de voorziening baggeren havens kon hierdoor vrijvallen.
- De verkoop van een terrein aan Den Biezen en in de wijk Westpolder zijn uitgesteld naar 2018, waardoor de opbrengst uit grondverkoop in 2017 lager is uitgevallen.
- Als gevolg van diverse werkzaamheden zijn de legesinkomsten voor kabels en leidingen toegenomen.

Lagere lasten. Voordeel € 83.000

- Er is minder uitgegeven aan reparaties van bedrijfswagens en openbare verlichting.
- De leasekosten zijn lager uitgevallen, doordat de doorlooptijd de aanschaf/lease van een auto voor de straatreiniging langer heeft geduurd dan gepland.
- Door gebruik te maken van energiezuinige regelapparatuur bij verkeersregelinstallaties is op energiekosten bespaard.
- Voor 2017 was de herijking van het NAP hoogtenet gepland. Deze herijking is uitgesteld.
- Een geraamd budget voor onder andere contractvorming bij erfpacht e.d. is, door het ontbreken van nieuwe zaken, niet gebruikt.

Groen, milieu en recreatie

Per saldo sluit dit thema met een nadeel van € 141.000 ten opzichte van de begroting. Hierna worden de belangrijkste afwijkingen toegelicht.

Groen en milieu

Lagere baten. Nadeel € 76.000

- Het totaal aan kosten voor riolering was lager dan verwacht en hierdoor is minder uit de voorziening nacalculatie riolering onttrokken.
- In 2017 hebben minder begravingen plaatsgevonden dan in voorgaande jaren. Voor het verloop van het aantal begravingen 2010-2017 wordt verwezen naar het jaarverslag.

SOORT GRAF	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
ALGEMEEN	34	43	38	36	44	37	35	37
NIEUW EIGEN	29	31	38	32	28	30	40	50
BIJZET	40	40	33	37	37	39	41	37
KINDERGRAF	1	1		1		4	3	4
TOTAAL	104	115	109	106	109	110	119	138
ASBESTEMMING	7	13	11	9	7	9	11	4

Hogere lasten. Nadeel € 62.000

- Uit de jaarcijfers blijkt dat meer huisvuil is ingezameld en dus minder afvalscheiding gerealiseerd is dan waar rekening mee was gehouden in de raming. De kosten zijn hierdoor toegenomen.
- De uitgaven voor groen onderhoud zijn hoger dan verwacht. Dit komt onder meer doordat op een meer natuurvriendelijke manier is onderhouden.
- De uitgaven voor milieubeheer zijn lager dan verwacht. De bijdrage aan de Omgevingsdienst Zuid Holland-zuid is hier onderdeel van. Het jaarprogramma is uitgevoerd.
-

Grondexploitatie

Per saldo sluit dit thema met een voordeel van € 493.000 ten opzichte van de begroting. Hierna worden de belangrijkste afwijkingen toegelicht.

Grondexploitatie

Hogere baten. Voordeel € 61.000

- De baten en lasten van de grondexploitatie wordt jaarlijks toegevoegd aan de voorraad in exploitatie genomen gronden". Dit betreft een financieel technische balansboeking die afhankelijk is van het verloop van de werkelijke inkomsten en uitgaven. Door een lagere omzet is minder naar de voorraad overgeboekt. Daarnaast is bij de complexen Sportcentrum, Aalscholver, Fokker en Land van Matena (tussentijds) winstgenomen. Voor een nadere uiteenzetting op de grondexploitaties wordt verwezen naar paragraaf grondbeleid.

Lagere lasten. Voordeel € 522.000

- De baten en lasten van de grondexploitatie wordt jaarlijks toegevoegd aan de voorraad in exploitatie genomen gronden". Dit betreft een financieel technische balansboeking die afhankelijk is van het verloop van de werkelijke inkomsten en uitgaven. Door een lagere omzet is minder naar de voorraad overgeboekt. Voor een nadere uiteenzetting op de grondexploitaties wordt verwezen naar paragraaf grondbeleid.

Mutatie reserves

Per saldo wordt ten opzichte van de begroting € 118.000 minder aan reserves onttrokken. Hierna worden de belangrijkste afwijkingen toegelicht.

Lagere baten. Nadeel € 164.000

- Door lagere uitgaven was geen onttrekking uit de egalisatiereserve afvalstoffen en de egalisatiereserve leges omgevingsvergunning nodig.

Lagere lasten. Voordeel € 71.000

- De toevoeging aan de egalisatiereserve afvalstoffen is op basis van de werkelijke uitgaven vervallen.

PROGRAMMA 3 Bestuur en regio

Omschrijving (-/- = nadelig)	Realisatie 2016	Raming 2017 (voor wijziging)	Raming 2017 (na wijziging)	Realisatie 2017	Verschil
Programma Bestuur en Regio					
<i>Bestuur en Organisatie</i>					
Baten	442.000	0	0	190.000	190.000
Bestuur	442.000	0	0	190.000	190.000
Organisatie	0	0	0	0	0
Lasten	3.437.000	1.860.000	2.116.000	1.846.000	270.000
Bestuur	3.437.000	1.860.000	2.116.000	1.846.000	270.000
Organisatie	0	0	0	0	0
Saldo	-2.995.000	-1.860.000	-2.116.000	-1.656.000	460.000
Omschrijving (-/- = nadelig)	Realisatie 2016	Raming 2017 (voor wijziging)	Raming 2017 (na wijziging)	Realisatie 2017	Verschil
<i>Dienstverlening</i>					
Baten	590.000	576.000	576.000	657.000	81.000
Dienstverlening	590.000	576.000	576.000	657.000	81.000
Lasten	1.401.000	1.169.000	1.201.000	1.342.000	-141.000
Dienstverlening	1.401.000	1.169.000	1.201.000	1.342.000	-141.000
Saldo	-811.000	-593.000	-625.000	-685.000	-60.000
Omschrijving (-/- = nadelig)	Realisatie 2016	Raming 2017 (voor wijziging)	Raming 2017 (na wijziging)	Realisatie 2017	Verschil
<i>Openbare orde en veiligheid</i>					
Baten	22.000	160.000	205.000	181.000	-24.000
Openbare orde en veiligheid	2.000	139.000	184.000	161.000	-23.000
Verantwoordelijkheid eigen leefomgeving en bestrijding overlast	20.000	21.000	21.000	20.000	-1.000
Lasten	2.096.000	2.424.000	2.274.000	2.225.000	48.000
Openbare orde en veiligheid	2.038.000	2.391.000	2.241.000	2.190.000	51.000
Verantwoordelijkheid eigen leefomgeving en bestrijding overlast	58.000	33.000	33.000	35.000	-3.000
Saldo	-2.074.000	-2.264.000	-2.069.000	-2.044.000	24.000
Omschrijving (-/- = nadelig)	Realisatie 2016	Raming 2017 (voor wijziging)	Raming 2017 (na wijziging)	Realisatie 2017	Verschil
<i>Communicatie</i>					
Baten	0	0	0	0	0
Communicatie	0	0	0	0	0
Lasten	175.000	145.000	145.000	158.000	-13.000
Communicatie	175.000	145.000	145.000	158.000	-13.000
Saldo	-175.000	-145.000	-145.000	-158.000	-13.000
Omschrijving (-/- = nadelig)	Realisatie 2016	Raming 2017 (voor wijziging)	Raming 2017 (na wijziging)	Realisatie 2017	Verschil
<i>Regio</i>					
Baten	0	0	0	0	0
Regio	0	0	0	0	0
Lasten	902.000	992.000	657.000	513.000	144.000
Regio	902.000	992.000	657.000	513.000	144.000
Saldo	-902.000	-992.000	-657.000	-513.000	144.000
Omschrijving (-/- = nadelig)	Realisatie 2016	Raming 2017 (voor wijziging)	Raming 2017 (na wijziging)	Realisatie 2017	Verschil
Mutatie reserve(s)					
Onttrekking uit reserve (Baten)	539.000	10.000	130.000	124.000	-6.000
Reserve raadsvisie	539.000	10.000	0	0	0
Bestemmingsreserve vernieuwbouw gemeentehuis	0	0	130.000	124.000	-6.000
Storting in reserve (Lasten)	100.000	0	0	0	0
Bestemmingsreserve vernieuwbouw gemeentehuis	100.000	0	0	0	0
Saldo	439.000	10.000	130.000	124.000	-6.000

De grootste verschillen (> € 25.000) per thema:

Bestuur en Organisatie

Per saldo sluit dit thema met een voordeel van € 460.000 ten opzichte van de begroting. Hierna worden de belangrijkste afwijkingen toegelicht.

Bestuur

Hogere baten. Voordeel € 190.000

- Jaarlijks wordt in kaart gebracht welke pensioenverplichting van wethouders de gemeente nodig heeft. Door verhoging van de pensioenleeftijd naar 68 jaar en de verhoging van de wettelijke rekenrente valt een deel van de gevormde voorziening vrij.

Lagere lasten. Voordeel € 270.000

- De kosten voor catering en scholing van het college zijn achter gebleven op de raming.
- Op basis van actualisatie van berekeningen van het huidige bestand, is de geplande storting in de voorziening voor wachtgelden en pensioen van wethouders vervallen.
- Verder zijn de accountantskosten voor 2017 lager dan verwacht. Dit komt dat, door de selectie van de nieuwe accountant, de controle later is gestart.
- Door tijdelijke inhuur ter vervanging zijn de kosten van de griffie hoger.

Dienstverlening

Per saldo sluit dit thema met een nadeel van € 60.000 ten opzichte van de begroting. Hierna worden de belangrijkste afwijkingen toegelicht.

Dienstverlening

Hogere baten. Voordeel € 81.000

- In 2017 zijn meer reisdocumenten en rijbewijzen verstrekt.
- Andere legesinkomsten, waaronder die voor burgerlijke stand, huwelijksvoltrekkingen en uittreksels uit de gemeentelijke basisadministratie bleven achter op de raming.

Hogere lasten. Nadeel € 141.000

- Tegenover de hogere inkomsten op leges reisdocumenten en rijbewijzen staat ook een hogere afdracht aan het Rijk.
- Ook is in verband met eerdere vervanging door de vernieuwbouw extra afgeschreven.

Openbare orde en veiligheid

Per saldo sluit dit thema met een voordeel van € 24.000 ten opzichte van de begroting. Hierna wordt de belangrijkste afwijking toegelicht.

Openbare orde en veiligheid

Lagere lasten. Voordeel € 51.000

- Dit betreft een lagere bijdrage aan de Veiligheidsregio ZHZ en lagere exploitatiekosten van Poldermolen 8.
- Hier staan hogere kosten voor handhaving tegenover.

Regio

Per saldo sluit dit thema met een voordeel van € 144.000 ten opzichte van de begroting. Hierna wordt de belangrijkste afwijking toegelicht.

Regio

Lagere lasten. Voordeel € 144.000

- Dit betreft een lagere bijdrage aan de GRD.
- In 2017 zijn, in verband met de doorloop van het onderzoek in 2018, beperkt kosten gemaakt voor de Visie op de Samenwerking. De middelen blijven beschikbaar in de reserve.
- In 2017 is gestart met het verder toepassen van indicatoren binnen de gemeentelijke P&C producten en datagestuurde werken. Onderdeel hiervan is het vullen van de "zachte

indicatoren" van onze gemeente op de website "waarstaatjegemeente.nl". De bijbehorende uitvraag aan het bewonerspanel wordt in 2018 door het OCD uitgezet. Voorgesteld wordt een deel van de niet bestede middelen 2017 te bestemming voor deze uitvoering in 2018.

PROGRAMMA 4 Algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving (-/- = nadelig)	Realisatie 2016	Raming 2017 (voor wijziging)	Raming 2017 (na wijziging)	Realisatie 2017	Vershil
Algemene dekkingsmiddelen					
Baten	51.667.000	48.105.000	48.828.000	50.255.000	1.427.000
Lokale heffingen	6.737.000	6.979.000	6.823.000	6.647.000	-176.000
Algemene uitkeringen	28.677.000	27.872.000	28.663.000	28.671.000	8.000
Integratie - uitkering Sociaal domein	0	12.134.000	12.095.000	12.115.000	20.000
Dividend	791.000	0	0	0	0
Saldo financieringsfunctie	3.137.000	0	0	0	0
Treasury	0	872.000	919.000	1.075.000	156.000
Overige algemene dekkingsmiddelen	12.325.000	18.000	18.000	1.369.000	1.351.000
Onvoorzien	0	0	0	0	0
Overhead, exclusief communicatie onder "Bestuur en Regio"	0	230.000	310.000	378.000	68.000
Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0
Lasten	5.812.000	4.620.000	6.114.000	5.468.000	646.000
Lokale heffingen	232.000	221.000	224.000	213.000	11.000
Algemene uitkeringen	0	0	0	0	0
Integratie - uitkering Sociaal domein	0	0	0	0	0
Dividend	96.000	0	0	0	0
Saldo financieringsfunctie	89.000	0	0	0	0
Treasury	0	-4.345.000	-3.833.000	-3.666.000	-167.000
Overige algemene dekkingsmiddelen	5.395.000	11.843.000	222.000	34.000	188.000
Onvoorzien	0	100.000	100.000	0	100.000
Overhead, exclusief communicatie onder "Bestuur en Regio"	0	-3.199.000	9.401.000	8.887.000	514.000
Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0
Saldo Divers	45.855.000	43.485.000	42.714.000	44.787.000	2.073.000
Storting vanuit of naar de reserves					
Baten	5.901.000	521.000	2.415.000	1.436.000	979.000
lasten	4.891.000	340.000	1.036.000	1.036.000	0
Saldo	1.010.000	181.000	1.379.000	400.000	979.000

Per saldo sluiten de algemene dekkingsmiddelen met een voordeel van € 643.000 ten opzichte van de begroting. Hierna worden de belangrijkste afwijkingen (> € 25.000) toegelicht.

Lokale heffingen

Lagere baten. Nadeel € 176.000

- Ten opzichte van de begroting is minder aan onroerende zaakbelasting ontvangen, voornamelijk als gevolg van afwijkingen in de OZB opbrengst niet-woningen. De OZB opbrengst niet-woningen is van veel en moeilijk te bepalen of te beïnvloeden factoren afhankelijk. Lagere opbrengsten kunnen zijn veroorzaakt bijvoorbeeld door leegstand en gesloopte objecten. Ook ingediende bezwaren tegen aanslagen en beroepszaken kunnen van invloed zijn op de uiteindelijke opbrengstrealisatie, waarbij verminderingen ook nog betrekking kunnen hebben op jaren ouder dan 2015.

Treasury

Hogere baten. Voordeel € 156.000

- In 2017 is de bouwrente voor De wieken II in rekening gebracht bij Rivas. Dit was in de begroting niet opgenomen.
- Hier staan, door de gewijzigde fasering in de bouw het hoofdkantoor Industrieweg, lagere inkomsten tegenover.

Hogere lasten. Nadeel € 167.000

- Door gewijzigde fasering in de uitvoering van de grondexploitaties en bouwprojecten kon minder rente aan de projecten worden toegerekend.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Hogere baten. Voordeel € 1.351.000

Voor realisatie van het Integraal huisvestingsplan 2013 – 2022 (IHP) heeft de gemeente in 2015 middelen opgenomen voor lopende verplichtingen voor de bekostiging van onderwijshuisvesting. De accountant heeft aangegeven dat een verplichting echter pas ontstaat bij aanvraag, waardoor de verplichting is komen te vervallen.

Lagere lasten. Voordeel € 193.000

- Jaarlijks is budget voor nieuw beleid (€ 100.000) beschikbaar. In 2017 is op dit budget geen beroep gedaan, zodat deze geraamde kosten volledig kunnen vrijvallen.
- Verder is onder deze post een stelpost opgenomen voor onder andere een lagere bijdrage GRD. Deze is binnen andere taakvelden verantwoord.
- Jaarlijks wordt op basis van de werkelijke uitgaven van het afgelopen jaar de omvang van de Voorziening personele verplichtingen berekend. In 2017 was aanvulling nodig. De aanvulling wordt verrekend met de Risicoreserve frictie Personeel.

Onvoorzien (€ 100.00)

Lagere lasten. Voordeel € 100.000

- Voor onvoorziene uitgaven is jaarlijks € 100.000 opgenomen. In 2017 is op dit budget geen beroep gedaan, zodat deze volledig kan vrijvallen.

Overhead

Hogere baten. Voordeel € 68.000

- In 2017 is vanuit onze gemeente meer capaciteit beschikbaar gesteld in de regio, dan waarmee vooraf rekening was gehouden. De detacheringsvergoeding is hierdoor hoger dan begroot was.

Lagere lasten. Voordeel € 446.000

- Door de grootschalige vervanging van devices vanuit het beschikbare investeringskrediet, is in 2017 minder aangeschaft vanuit de reguliere budgetten voor automatisering.
- Met het budget voor organisatieontwikkeling is in 2017 efficiënt omgegaan. Hierdoor was het niet nodig het volledige budget in te zetten. De middelen blijven beschikbaar in de reserve.
- Voor het bevorderen van de duurzame inzetbaarheid van medewerkers is, verspreid over drie jaar, totaal € 1,5 miljoen beschikbaar gesteld. In 2017 is gestart met een informatie en inventarisatieronden. Hierdoor zijn de kosten voor dit jaar beperkt. De middelen blijven beschikbaar in de reserve.
- De gemeentelijke bijdrage in de kosten voor het Servicecentrum Drechtsteden zijn voor 2017 lager dan verwacht. Hiermee was bij de overige baten en lasten al deels rekening mee gehouden.

Vennootschapsbelasting

Gemeenten kunnen vanaf 2016 onder de Vennootschapsbelasting (Vpb) vallen wanneer sprake is van optreden als ondernemer. Jaarlijks wordt beoordeeld of de gemeente belastingplichtig is. Gebleken is dat, op het moment van de inventarisatie, de gemeente (nog) nergens "door de ondernemingspoort" gaat.

6. Overzicht incidentele baten en lasten

Hiervoor is reeds op diverse plaatsen via een kolom "incidenteel gerealiseerd in het boekjaar" aangegeven dat er sprake was van incidentele baten en lasten. Door onderstaande vergelijking van de realisatie van de incidentele baten en lasten met de begrotingscijfers ontstaat een (totaal)inzicht in de feitelijke afwijking van wat werd begroot en ook in wat alsnog – na einde van het begrotingsjaar - bij het opstellen en analyseren van de jaarrekeningcijfers als een incidentele bate dan wel last is gesignaleerd.

Incidentele baten			
Programma	Raming 2017 (voor wijziging)	Raming 2017 (na wijziging)	Realisatie 2017
Samenleving	0	613.000	1.830.000
Ruimte	0 *	1.078.000	1.769.000
Bestuur en regio	0	45.000	211.000
Algemene dekkingsmiddelen	0	-92.000	1.512.000
Mutatie reserves	531.000	2.454.000	1.305.000
Totaal incidentele baten	531.000	4.098.000	6.627.000

Incidentele lasten			
Programma	Raming 2017 (voor wijziging)	Raming 2017 (na wijziging)	Realisatie 2017
Samenleving	0	800.000	537.000
Ruimte	45.000	16.000	-65.000
Bestuur en regio	0	-8.000	-92.000
Algemene dekkingsmiddelen	0	520.000	140.000
Storting in reserves	0 *	1.772.000	1.726.000
Totaal incidentele lasten	45.000	3.100.000	2.246.000

* In de begroting 2018 is onterecht rekening gehouden met winstneming Aalscholver.
Dit is in deze tabel gecorrigeerd.

Hierna worden de belangrijkste verschillen tussen raming en begroting toegelicht.

Baten

Samenleving (€ 1.830.000)

Deze incidentele baten bestaan uit een voordeel op beschermd wonen, extra ontvangsten vanuit de vangnetregeling ter dekking op tekorten in de inkomensondersteuning, vrijval van voorzieningen sport en theater in verband met doorbetaling aan de verzelfstandigde organisaties en een schadeuitkering in verband met braakschade.

Ruimte (€ 1.769.000)

Ook bij dit programma is sprake van vrijval van de voorzieningen baggeren, doordat minder baggerwerkzaamheden nodig waren en de uitvoering goedkoper kon. Daarnaast zijn winsten genomen in de grondexploitatie.

Bestuur en organisatie (€ 211.000)

Deze incidentele baat betreft de vrijval van de voorziening voor pensioenverplichtingen, een terugbetaling van de Veiligheidsregio en lagere rente baten.

Algemene dekkingsmiddelen (€ 1.512.000)

Deze incidentele opbrengst bestaat uit extra dividend Eneco, extra detacheringsopbrengsten, rentebaten en de vrijgevallen verplichtingen IHP.

Mutatie reserves (€ 1.305.000)

Deze onttrekking uit reserves betreft de dekking van de kosten van nieuwkomers, verzelfstandigingen, VANG, visie op samenwerking, gemeentehuis, duurzame inzetbaarheid en organisatie ontwikkeling.

Lasten**Samenleving (€ 537.000)**

Deze incidentele lasten bestaan uit een hogere bijdrage SDD, lagere lasten voor statushouders, een hogere bijdrage aan de Serviceorganisatie jeugd en Drechtwerk, de voorbereidingskosten van de verzelfstandiging van het theater en de binnen sport, plankosten visie op onderwijs en lagere kapitaallasten.

Ruimte (-/- € 65.000)

Doordat minder extern personeel voor afgifte van omgevingsvergunningen en opstellen bestemmingsplannen is ingezet vallen deze kosten incidenteel lager uit. Hier staat een afboeking in vastgoed tegenover.

Bestuur en organisatie (-/- € 92.000)

Dit betreft de eenmalig lagere bijdrage aan de veiligheidsregio Zuid-Holland zuid, hogere afdracht van rijksleges en het vervallen van de storting in de pensioenvoorziening.

Algemene dekkingsmiddelen (€ 140.000)

Binnen de algemene dekkingsmiddelen zijn incidentele kosten voor de vernieuwbouw gemeentehuis, duurzame inzetbaarheid, organisatie ontwikkeling, inhaalafschrijvingen en aanvullende storting in voorzieningen. Hierstaan lagere inhuurkosten, GRD-bijdragen en personeelskosten tegenover.

Mutatie reserves (€ 1.726.000)

Deze storting in de reserves betreft de winstneming in de grondexploitatie, de opbrengst grondverkoop, reservering voor onderhoud van gymzalen in 2018, de reservering voor toekomstige kosten omgevingswet, reservering voor egalisatie van kosten van bestemmingsplannen en het bestemmen van ontvangen rijksbijdragen voor statushouders en de zogenaamde Kleinsma-gelden.

7. Overzicht toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves:

Onttrekking aan de reserves	Raming 2017 (na wijziging)	Waarvan structureel	Realisatie 2017	Waarvan structureel
<u>Programma Samenleving</u>				
Bestemmingsreserve Sportcentrum	116.000	116.000	116.000	116.000
Onttrekking programma Samenleving	116.000	116.000	116.000	116.000
<u>Programma Ruimte</u>				
Reserve stedelijke vernieuwing	25.000	25.000	15.000	25.000
Reserve tariefsegalisatie afvalstoffenheffing	34.000	0	0	0
Egalisatiereserve leges omgevingsvergunning	120.000	120.000	0	130.000
Onttrekking programma Ruimte	179.000	25.000	15.000	25.000
<u>Programma Bestuur en Regio</u>				
Vernieuwbouw gemeentehuis	130.000	0	124.000	0
Onttrekking programma Bestuur en Regio	130.000	0	124.000	0
<u>Algemene dekkingsmiddelen</u>				
Reserve frictie personeel	350.000	0	223.000	0
Algemene reserve	161.000	0	33.000	0
Vrije reserve	170.000	0	63.000	0
Duurzame inzetbaarheid	500.000	0	23.000	0
Algemene bestemmingsreserve	1.234.000	0	1.094.000	0
Onttrekking Algemene dekkingsmiddelen	2.415.000	0	1.436.000	0
Totaal onttrekkingen aan reserves	2.710.000	141.000	1.691.000	141.000

Toelichting

Het structurele deel bestaat uit onttrekkingen :

- voor (een deel) van de kapitaallasten van het sportcentrum
- voor beeldbepalende panden

Toevoeging aan de reserves	Raming 2017 (na wijziging)	Waarvan structureel	Realisatie 2017	Waarvan structureel
<u>Programma Samenleving</u>				
Bestemmingsreserve Sportcentrum (inflatie)	98.000	98.000	98.000	98.000
Toevoeging programma Samenleving	98.000	98.000	98.000	98.000
<u>Programma Ruimte</u>				
Risicoreserve grondexploitatie	950.000	0	926.000	0
Reserve tariefseglisatie afvalstoffenheffing	59.000	0	0	0
Risicoreserve erfpachtsgronden	350.000	350.000	350.000	350.000
Risicoreserve deelnemingen	77.000	0	87.000	0
Egalisatiereserve leges omgevingsvergunningen	0	0	0	0
Egalisatiereserve Bestemmingsplannen	75.000	0	75.000	0
Risicoreserve verstrekte lening Rivas	93.000	0	95.000	
Toevoeging programma Ruimte	1.604.000	350.000	1.533.000	350.000
<u>Programma Bestuur en Regio</u>				
<u>Algemene dekkingsmiddelen</u>				
Algemene reserve	120.000	0	120.000	0
Vrije reserve	170.000	0	170.000	1.340.000
Algemene bestemmingsreserve	174.000	0	174.000	0
Egalisatiereserve rijksstromen taakmutaties	572.000	0	572.000	0
Toevoeging Algemene dekkingsmiddelen	1.036.000	0	1.036.000	1.340.000
Totaal toevoegingen aan de reserves	2.738.000	448.000	2.667.000	1.788.000

Toelichting

Het structurele deel bestaat uit toevoegingen:

- ter bestrijding inflatie bestemmingsreserve sportcentrum
- ter afdekking van risico's Fokker door het storten van een opslag
- uit ontvangen precario.

8. Analyse begrotingsafwijking en begrotingsrechtmatigheid

Bedragen x (000)	Begroting 2017 na wijziging			Realisatie 2017			Begrotingsafwijking 2017		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma									
Samenleving	39.657	10.537	29.120	39.985	11.813	28.172	-328	1.276	948
Ruimte	23.590	17.526	6.064	22.129	16.973	5.156	1.461	-553	908
Bestuur en Regio	6.393	781	5.612	6.084	1.028	5.056	309	247	556
Subtotaal Programma's	69.640	28.844	40.796	68.198	29.814	38.384	1.442	970	2.412
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	224	6.823	-6.599	213	6.647	-6.434	11	-176	-165
Algemene uitkeringen	0	28.663	-28.663	0	28.671	-28.671	0	8	8
Integratie - uitkering Sociaal domein	0	12.095	-12.095	0	12.115	-12.115	0	20	20
Treasury	-3.833	919	-4.752	-3.666	1.075	-4.741	-167	156	-11
Overige algemene dekkingsmiddelen	222	18	204	34	1.369	-1.335	188	1.351	1.539
Overhead	9.401	310	9.091	8.887	378	8.509	514	68	582
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen	6.014	48.828	-42.814	5.468	50.255	-44.787	546	1.427	1.973
Onvoorzien	100	0	100	0	0	0	100	0	100
Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten en lasten	75.754	77.672	-1.918	73.666	80.069	-6.403	2.088	2.397	4.485
Toevoeging of ontrekking reserves									
Samenleving	98	116	-18	98	116	-18	0	0	0
Ruimte	1.604	179	1.425	1.533	15	1.518	71	-164	-93
Bestuur en Regio	0	130	-130	0	124	-124	0	-6	-6
Algemene dekkingsmiddelen	1.036	2.415	-1.379	1.036	1.436	-400	0	-979	-979
Subtotaal mutaties reserves	2.738	2.840	-102	2.667	1.691	976	71	-1.149	-1.078
Totale baten en lasten inclusief mutaties reserves	78.492	80.512	-2.020	76.333	81.760	-5.427	2.159	1.248	3.407
Resultaat		Overschot:	2.020		Overschot:	5.427			

Toelichting

De rechtsmatigheidscontrole is gebaseerd op de Gemeentewet. In het “Besluit accountantscontrole decentrale overheden” zijn nadere regels gesteld met betrekking tot de reikwijdte van en de verslaggeving over de rechtmatigheid als onderdeel van de accountantscontrole van jaarrekeningen van gemeenten.

Voor een goede uitvoering van de rechtmatigheidscontrole is het belangrijk dat de geldende regeling duidelijk vastligt. Het college is primair verantwoordelijk voor de naleving van de wet- en regelgeving en moet dus permanent inzicht hebben in de van toepassing zijnde relevante wet- en regeling. Om die reden is voor de controle 2017 als eerst het normenkader geactualiseerd. Het normenkader is door het college vastgesteld en ter kennisname van de Raad gebracht (januari 2018).

De gemeente heeft, vanwege het niet verplichte karakter, geen afzonderlijk controleprotocol. Voor de tolerantiegrenzen is aangehaakt bij de inhoud van de Kadernota 2016 (4.2.2. Toleranties).

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium wordt in de toelichting op het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) als volgt beschreven;

“Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in, dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij niet alleen het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag en het begrotingsjaar van belang zijn”.

De controles hebben plaatsgevonden op de volgende terreinen: programma's, kredieten, reserves, dotaties aan voorzieningen en kapitaallasten.

Programma's: bij de gemeente Papendrecht heeft de gemeenteraad de autorisatie op (vier) programmaniveaus vastgesteld. Met de controle met betrekking tot het begrotingscriterium wordt

Onderdeel	Bevinding	Rechtmatig?
<u>Programma 's</u>	Formeel zijn overschrijdingen van de door de raad vastgestelde budgetten niet toegestaan. Echter, als deze binnen het gemeentelijk beleid passen en/of worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten en herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen, zullen deze niet in het oordeel van de accountant worden betrokken. Dit geldt niet voor overschrijdingen op posten die: 1. <u>niet</u> binnen het gemeentelijk beleid passen en waarvoor, tegen beter weten in, geen voorstel tot begrotingswijziging is gedaan; 2. weliswaar passen in het gemeentelijk beleid, maar waarvan ondubbelzinnig vast staat (oordeel accountant) dat deze ten onrechte niet signaleerd zijn, en waarvoor dus ook geen voorstel voor aanvullende middelen zijn aangevraagd. Alleen bij programma Samenleving is een overschrijding zichtbaar. Dit betreft uitgaven voor Belang werk en inkomen waar directe hogere inkomsten tegenoverstaan.	Ja. Overschrijdingen hebben geen gevolgen voor het accountants oordeel.
<u>Kredieten</u>	In 2017 is een aantal kredieten overschreden. Dit betreft het krediet meubilair gemeentehuis en het krediet gemeentehuis. Beide een overschrijding van € 6.000. Het gemeentehuis is nog niet definitief opgeleverd. Met de aannemer wordt onderhandeld over verrekening van minderwerk in 2018. Voor meubilair is geen sprake van verwacht minderwerk. Overschrijding is het gevolg van de wens voor een grotere raadstafel. Daarnaast is het krediet reconstructies riolering 2018 overschreden met € 116.000. Hier is meer inzet	Nee, telt mee voor het oordeel.

Onderdeel	Bevinding	Rechtmatig?
	gepleegd in de voorbereidingswerkzaamheden dan verwacht. Echter de uitgaven passen binnen het totaal van beschikbare middelen.	
<u>Reserves</u>	Het BBV (punt 3.3.4) schrijft voor: "In de rekening kunnen de toevoegingen en onttrekkingen aan elk van de bestemmingsreserves worden verwerkt tot maximaal het bedrag dat via begroting(swijzigingen) door de raad is goedgekeurd voor de betreffende bestemmingsreserve". Mutaties in de reserves die niet door een voor 31 december van het verslagjaar genomen raadsbesluit zijn gedekt, zijn dus in strijd met de Gemeentewet en het BBV. Bij een aantal reserves is sprake van een afwijking van totaal € 38.000. Dit betreft de egalisatiereserves Leges Omgevingsvergunning Bestemmingsplannen en de Risicoreserves voor verstrekte leningen. Bij omgevingsvergunningen betreft dit het saldo tussen geraamde netto legesinkomsten en de werkelijk ontvangen netto legesinkomsten in 2017 van € 10.000. Om grote verschillen in de jaarlijks opbrengst als gevolg van meer of minder aanvragen zoveel mogelijk te beperken, wordt gebruik gemaakt van een egalisatiereserve. Het betreft een openeinde regeling. Bij de egalisatiereserve Bestemmingsplannen worden jaarlijks niet bestede middelen (€ 5.000) gereserveerd. Ook dit betreft een openeinde regeling. Bij het verstekken van leningen vanuit de publieke taak, heeft de gemeenteraad besloten de in de rente doorberekende risico-opslag te reserveren in risicoreserves. De hoogte van deze opslag is mede afhankelijk van het verloop van de leningen. Het betreft een openeinde regeling.	Nee, Maar telt niet mee voor het oordeel
<u>Dotaties aan voorzieningen</u>	De gewenste omvang van, zowel de reserve personele verplichtingen is opnieuw bepaald. Totaal was hier een aanvulling vereist van ruim € 104.000. Aan de voorziening calculatieverschillen is door efficiencyvoordelen € 17.000 extra toegevoegd.	Ja.
<u>Kapitaallasten.</u>	Conform de nota Waarderen en afschrijven wordt begonnen met afschrijven van de activa het jaar na ingebruikname. Op basis van de in 2016 afgesloten kredieten zijn de kapitaallasten berekend en gecontroleerd op looptijd, wijze van afschrijving en gehanteerde rente.	Ja

Interne controle op rechtmatigheid.

De interne controle 2017 heeft plaatsgevonden na een inventarisatie op basis van omvang en complexiteit per financiële stroom. In 2017 zijn controles uitgevoerd met betrekking tot de volgende

processen: Inkoop en uitbesteding, investeringen, omgevingsvergunningen, subsidies, begraafrechten, theater (inkomsten), sport (inkomsten) en overige opbrengsten waaronder verhuur en parkeergelden.

Van bovenstaande onderdelen zijn de uitgevoerde controles zichtbaar vastgelegd en de bevindingen gecommuniceerd, de bevindingen worden opgepakt bij de optimalisering van de processen in 2017. Resumerend kan op basis van de uitgevoerde controle geconcludeerd worden dat er geen materiele financiële onrechtmatigheden zijn geconstateerd in de processen die vallen onder het normenkader.

Recapitulatie fouten en onzekerheid betreffende het getrouwe beeld en rechtmatigheid

	Fouten	Onzekerheden	fouten en onzekerheden
Getrouwheid	0	0	0
Begrotingsonrechtmatigheid	0	0	0
Voorwaardencriterium	0	0	0
Totaal fouten/onzekerheden getrouwe beeld/rechtmatigheid	0	0	0

9. Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Doel van het verantwoordingsmodel WNT

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) publiceert jaarlijks een verantwoordingsmodel WNT. Instellingen die onder de reikwijdte van de Wet normering topinkomens (WNT) vallen, kunnen het model gebruiken om aan de openbaarmakingsplicht in de WNT te voldoen. Zo verzekeren WNT-instellingen zich ervan dat hun WNT-verantwoording volledig is. De WNT stelt het gebruik van het model niet verplicht. Wel kan een instelling op grond van andere regelgeving verplicht zijn de WNT-verantwoording in overeenstemming met het verantwoordingsmodel in te richten. De openbaarmakingsplicht zoals geregeld in artikelen 5, 5a, 5b, 5c, 5d en 5e *Uitvoeringsregeling WNT* zoals die op 1 januari 2018 luiden, is leidend. Zie ook [deze Q&A](#).

Wijzigingen ten opzichte van het verantwoordingsmodel WNT 2016

Ten opzichte van 2016 is in het verantwoordingsmodel WNT 2017 op verschillende onderdelen gewijzigd:

- Met de inwerkingtreding van de Evaluatiewet WNT op 1 juli 2017 is de openbaarmakingsplicht voortaan in de Uitvoeringsregeling WNT geregeld en op enkele onderdelen vereenvoudigd.
- De gebruikte begrippen sluiten aan bij de regelgeving en teksten op www.topinkomens.nl. Zo is 'individueel WNT-maximum' vervangen door 'individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum'.
- Het model voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de eerste twaalf maanden van de functieervulling (tabel 1b) heeft een gebruikersvriendelijker ontwerp gekregen. Ook zal vanaf januari 2018 op www.topinkomens.nl een rekentool in Excel beschikbaar zijn die het juist invullen van tabel 1b ondersteunt.
- De invulinstructies zijn verbeterd en per tabel gerangschikt. In de instructies wordt systematischer verwezen naar de relevante wet- en regelgeving.

Verantwoordingsvrijstelling

Met ingang van de verantwoording over kalenderjaar 2017 geldt voor bepaalde WNT-instellingen een verantwoordingsvrijstelling. Zij hoeven gezien hun omvang geheel geen WNT-verantwoording meer op te nemen in het financieel jaarverslag. Het gaat om (zeer) kleine semipublieke instellingen die voldoen aan de volgende vier cumulatieve criteria:

1. De instelling is een privaatrechtelijke rechtspersoon.
2. De brutoloonsum van de instelling bedraagt maximaal € 160.000.
3. Er zijn geen leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking werkzaam (bijvoorbeeld een gedetacheerde of extern ingehuurde topfunctionaris).
4. De instelling heeft niet al op grond van andere wet- en regelgeving, een besluit of overeenkomst de verplichting om het financieel jaarverslag door een accountant te laten controleren.

Publicatie en digitale melding

Met ingang van de verantwoording over kalenderjaar 2017 zijn alle WNT-instellingen verplicht de WNT-verantwoording uiterlijk 1 juli van het volgende kalenderjaar openbaar toegankelijk op internet te publiceren. Als voor WNT-instellingen op grond van een ander wettelijk voorschrift, besluit of overeenkomst een latere datum als deadline voor publicatie van hun jaarrekening geldt, dan publiceren zij de WNT-verantwoording uiterlijk voor die latere datum openbaar toegankelijk op internet. De WNT-verantwoording moet vrij toegankelijk en eenvoudig te vinden zijn. Plaatsing op de website van de instelling heeft de voorkeur, maar er mag ook gebruik worden gemaakt van gemeenschappelijke voorzieningen die aangeboden worden door bijvoorbeeld de brancheorganisaties. De WNT-verantwoording mag via de jaarrekening waar deze onderdeel van is, dan wel als los document openbaar worden gemaakt. De digitale meldplicht geldt niet meer voor alle WNT-instellingen. Alleen WNT-instellingen die vallen onder de verantwoordelijkheid van een vakminister met een eigen digitale meldtool, moeten hun WNT-gegevens nog digitaal melden. Dit geldt voor onderwijs- en onderwijsgerelateerde instellingen, cultuur-, emancipatie- en mediainstellingen en woningcorporaties. Zie ook <https://www.topinkomens.nl/vraag-antwoord/vraag-en-antwoord/moeten-wnt-gegevens-digitaal-worden-gemeld>.

WNT-verantwoording 2017 Gemeente Papendrecht

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Gemeente Papendrecht. Het voor Gemeente Papendrecht toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2017 € 181.000, zijnde het maximum van de algemene WNT-norm.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking³ en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

	R. van Netten	R. van Netten	APMAF Bergmans
Functiegegevens	Secretaris	Secretaris	griffier
Aanvang ⁵ en einde functievervulling in 2017	01/01 – 31/01	01/02 – 31/12	01/01 – 01/09
Deeltijdfactor in fte ⁶	1,0	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris? ⁷	nee	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking? ⁸	nee	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen ⁹	9.982	90.479	91.814
Beloningen betaalbaar op termijn ⁹	0	14.334	9.734
<i>Subtotaal</i>	<i>9.982</i>	<i>104.814</i>	<i>101.548</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum ¹⁰	15.373	165.627	120.501
-/- Onverschuldigd betaald bedrag ¹¹	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	9.982	104.814	120.501
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2016¹²			
Aanvang en einde functievervulling in 2016	01/01 – 31/12		01/01 – 31/12
Deeltijdfactor 2016 in fte	1,0		1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	118.311		93.457
Beloningen betaalbaar op termijn	0		12.370
Totale bezoldiging 2016	118.311		105.829

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking¹ in de kalendermaand 1 t/m 12

bedragen x € 1		AH. Schouten	
Functiegegevens		griffier	
Kalenderjaar ³		2017	2016
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)		01/09 – 31/12	nvt
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar ⁴		4	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum			
Maximum uurtarief in het kalenderjaar ⁵		€ 176	
Maxima op basis van de normbedragen per maand ⁶		24.500	
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12 ⁷		98.000	
Bezoldiging			
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief ⁸		Ja	
Bezoldiging in de betreffende periode		31.950	
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12 ⁹		31.950	
-/- Onverschuldigd betaald bedrag ¹⁰		N.v.t.	
Totale bezoldiging, exclusief BTW		31.950	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan ¹¹		N.v.t.	

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2017 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen¹.

10. SISA – Bijlage bij de jaarrekening

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2017 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking ssa - d.d. 10 januari 2018							
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2017	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	
			Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04	
			€ 155.119	€ 0	€ 0	€ 5.626	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (kosten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (kosten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	
			Aard controle n.v.t Indicatornummer: D9 / 05	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 06	Aard controle n.v.t Indicatornummer: D9 / 07	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 08	
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeen- tedeel 2017 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenars (WWIK)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11
SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet totaal 2016 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T- 1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T-1) IOAW inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)
			Aard controle n.v.t Indicatornummer: G2A / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 05
			1 060590 Gemeente Papendrecht	€ 7.026.539	€ 165.164	€ 483.310	€ 368
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenars (WWIK)	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)
			Aard controle n.v.t Indicatornummer: G2A / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 11
SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet totaal 2016 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T- 1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	1 060590 Gemeente Papendrecht	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)			€ 43.562
			Aard controle n.v.t Indicatornummer: G2A / 13	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 14			
			1 060590 Gemeente Papendrecht	€ 0			

SZW	G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeent edee1 2017 Besluit	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Besteding (jaar T) Bob Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09			
			€ 0	€ 0	Nee			
SZW	G3A	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2016 Besluit	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 01	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 02	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 03	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 04	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 05	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 06
			1 060590 Gemeente Papendrecht	€ 55.167	€ 0	€ 73.241	€ 1.800	€ 7.149
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 07	Besteding (jaar T-1) Bob inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 08	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 09	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 10		
			1 060590 Gemeente Papendrecht	€ 0	€ 0	€ 0		

11. Overige gegevens

CONTROLEVERKLARING BDO

12. Bijlagen

Bijlage 1 Overzicht restantkredieten per 31-12-2017

Omschrijving	Begroot 2017	Werkelijk	Over- schrijding	Onder- schrijding	Nog beschikbaar	Code
Vervanging meubilair kantine kazerne 2015	15.000	0	0	15.000	15.000	A
Vloerboenmachine 2016	10.000	0	0	10.000	10.000	A
Poldermolen 8; beveiligingsinstallatie 2017	35.000	0	0	35.000	35.000	E
Poldermolen 8; sanitaire voorzieningen 2017	10.000	436	0	9.564	9.564	E
Poldermolen 8; vloerafwerking 2017	28.000	0	0	28.000	28.000	E
Poldermolen 8; vervanging dak 2017	40.000	0	0	40.000	40.000	E
Poldermolen 8; cv-installatie 2017	10.000	0	0	10.000	10.000	E
Poldermolen 8; vervanging liften 2017	33.000	0	0	33.000	33.000	E
Civiele kunstwerken rest projecten 2016	275.000	275.459	-459	0	0	A
Civiele kunstwerken 2017	210.000	147.090	0	62.910	62.910	E
Verbouwing gemeentewerf 2018	100.000	12.626	0	87.374	87.374	C
Asfaltwerken rest projecten 2016	345.000	167.613	0	177.387	177.387	C
Slobbengors Industrierweg	530.251	61.349	0	468.902	468.902	C
Asfaltwerken 2017	646.124	475.354	0	170.770	170.770	C
Parkeergarage Den Briel	500.000	423.956	0	76.044	76.044	B
Parkeergarage De Meent 2017, liften e.d.	34.000	24.164	0	9.836	9.836	A
Plint locatie Den Briel	1.757.314	358.267	0	1.399.047	1.399.047	B
Asbestsanering onderwijs	107.290	107.731	-441	0	0	A
IHP 2014	270.000	270.000	0	0	0	A
Sportcentrum	51.938	33.043	0	18.896	18.896	A
Gymzaal Stellingmolen 182; sanitaire voorz. 2017	49.000	0	0	49.000	49.000	D
Gymzaal P. Zeemanlaan 39-41; sanitaire voorz. 2017	12.000	0	0	12.000	12.000	D
Renovatie voetbalvelden 2016-2017	18.814	18.814	0	0	0	A
Renovatie Sportvelden 2017	40.000	32.403	0	7.597	7.597	A
Westeind 202; vervanging kozijnen etc. 2017	79.000	0	0	79.000	79.000	A
Goudenregenstraat 15; vervanging sanitair 2017	12.000	0	0	12.000	12.000	D
Spil 176 + 184; vervanging keukeninstallatie 2017	25.000	0	0	25.000	25.000	D
Schoorweg 6 en 6a; vervanging dak 2017	77.000	0	0	77.000	77.000	D
Westeind 130; vervanging vloerafwerking 2017	63.000	0	0	63.000	63.000	A
Westeind 130; vervanging plafondafwerking 2017	27.000	0	0	27.000	27.000	A
Duindoornhof 1-7; vervanging vloerafwerking 2017	60.000	29.881	0	30.119	30.119	C
Duindoornhof 1-7; vervanging sanitair 2017	33.000	16.434	0	16.566	16.566	C
Speelplaatsen 2017	65.000	64.945	0	55	55	A
Troelstrastr. 100+100a; verv. sanitair 2017	18.000	0	0	18.000	18.000	E
Troelstrastr. 100+100a; verv. kozijnen 2017	37.000	0	0	37.000	37.000	E
Troelstrastr. 100+100a; lichtinstallatie 2017	15.000	0	0	15.000	15.000	E
Troelstrastr. 100+100a; verv. vloerafwerking 2017	12.000	0	0	12.000	12.000	E
Invoeren basisregistratie 2014	44.762	17.160	0	27.602	27.602	C
GEO-informatieplan	9.154	9.154	0	0	0	A
Regionaal beheerssysteem 2016; 3 componenten	133.196	36.309	0	96.887	96.887	C
Krediet financiering Rivas	1.904.793	1.624.793	0	280.000	280.000	B
Aandelenkapitaal verzelfstandiging	450.000	450.000	0	0	0	A
Lening Fokker t.b.v. hoofdkantoor	9.600.000	8.805.000	0	795.000	795.000	C
Aanpassing gemeentehuis 2015	879.087	885.268	-6.181	0	0	B
Kantoormeubilair 2015	291.342	297.131	-5.789	0	0	A
Archivering opschoonactie 2010	43.186	10.223	0	32.963	32.963	C
ICT middelen (2017)	265.000	183.465	0	81.535	81.535	C
Liftinstallatie gemeentehuis	150.000	84.193	0	65.807	65.807	C
Slobbengors / park	642.005	160.485	0	481.520	481.520	C
PROJ Reconstructies riool rest projecten 2016	3.420.000	1.025.310	0	2.394.690	2.394.690	C
PROJ Reconstructies riool jaar 2017	2.652.824	219.484	0	2.433.340	2.433.340	C
PROJ Reconstructies riool jaar 2018	275.000	391.597	-116.597	0	0	C
Ruimen graven 2016	95.871	3.138	0	92.733	92.733	C
Ruimen graven 2017	55.000	3.900	0	51.100	51.100	D
Lening kinderboerderij; deel verstrekt in 2017	75.000	75.000	0	0	0	A
Totaal	26.636.951	16.801.172	-129.467	9.965.246	9.965.246	

Verklaring code

- A Investerings die worden afgesloten
- B Investerings die zijn uitgevoerd waarvan de financiële afwikkeling nog moet plaatsvinden
- C In uitvoering zijnde investeringen
- D Investerings die in voorbereiding zijn
- E Investerings waarvan de voorbereiding nog moet worden opgestart

Bijlage 2 Bestemming gerealiseerd resultaat

Het gepresenteerde resultaat van baten en lasten 2017 volgt uit besluiten 2017. Basis hiervan zijn de jaarrekening 2017, de Programmabegroting 2017 de Eerste en Tweede Concernrapportage 2017. In het voorstel tot resultaatbestemming wordt vervolgens een lijst opgesteld met daarop een mogelijke verdeling, inclusief de verrekeningen met de reserves. De gemeenteraad besluit uiteindelijk over de definitieve bestemming.

Bij de Tweede Concernrapportage 2017 werd uitgegaan van een resultaat van € 2.021.000 na bestemming. Het verwachte rekeningsaldo 2017, rekening houdend met het bijbehorende ontwerp raadsbesluit, is € 5.427.000.

Bestemming gerealiseerd resultaat 2017	Voorstel	
	Baten	Lasten
Te verdelen resultaat baten en lasten 2017 (voordelig)	5.427.000	
<u>Algemene reserve</u>		
Vrijval Risicoreserve grondexploitatie		1.680.000
Onverdeeld resultaat 2017		2.447.000
<u>Algemene bestemmingsreserve</u>		
Budget sloop voormalig schoolgebouw Jacob Catslaan		50.000
Budget Rekenkamercommissie		11.000
Budget voor festival voor de democratie		10.000
Budget aanpassing Duindoornhof 1-7		24.000
Budget Stapjefitter		10.000
Budget datagestuurd werken		30.000
Budget herbestemmen voormalig schoolgebouw Westeind 130		100.000
Budget doorontwikkeling organisatie gemeentelijk vastgoed		80.000
Budget herhuisvesting politie en brandweer		100.000
Dekking meerkosten Plint Den Briel		495.000
Storting vrijval verplichting IHP 2013 - 2022		1.367.000
<u>Risicoreserve grondexploitatie</u>		
Storting vrijval voorziening Centrum		20.000
Storting vrijval voorziening Land van Matena		197.000
Storting winstneming grondexploitatie Land van Matena		81.000
Storting winstneming grondexploitatie Sportcentrum		95.000
Storting restwinst grondexploitatie Fokker		231.000
Vrijval door afgenomen risico omvang grondexploitatie	1.680.000	
<u>Reserve frictie personeel</u>		
Aanvullende storting als gevolg nieuwe berekening	104.000	
<u>Egalisatiereserve rijksstromen taakmutaties</u>		
Storting niet bestede rijks gelden statushouders		163.000
<u>Egalisatiereserve Bestemmingsplannen</u>		
Storting restbudget bestemmingsplannen		20.000
Voorstel resultaatbestemming Programmarekening 2017	7.211.000	7.211.000

Hierna worden de voorstellen toegelicht.

Algemene reserve

Vrijval risicoreserve grondexploitaties

Jaarlijks wordt bij de actualisatie van de grondexploitaties het risicoprofiel bepaald en afgezet tegen de omvang van de risicoreserve. Door het afnemen van het risico kan € 1.680.000 van de risicoreserve worden overgeheveld naar de algemene reserve.

Onverdeeld resultaat

Jaarlijks wordt voorgesteld om een deel van het resultaat te reserveren. Dit kan op basis van gemeentelijk beleid of voor een specifiek doel. Het restant, het onverdeeld resultaat van € 2.447.000 wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Algemene bestemmingsreserve

Schoolgebouw Jacob Catslaan

Eind 2017 stond de sloop van een oud schoolgebouw aan de Jacob Catslaan gepland. Doordat de geplande werkzaamheden van het nutsbedrijf later zijn uitgevoerd heeft sloop in het eerste kwartaal 2018 plaatsgevonden. Voorgesteld wordt het geraamde bedrag van € 50.000 via resultaatbestemming over te hevelen naar 2018.

Rekenkamercommissie

In het 4e kwartaal 2017 is het onderzoek naar het economisch beleid van de gemeente Papendrecht gestart. Dit onderzoek loopt door in 2018. Voorgesteld wordt het niet bestede budget van € 11.000 via resultaatbestemming over te hevelen naar 2018.

Festival voor de Democratie

Op 16 en 17 maart 2018 is het Festival voor de Democratie georganiseerd. Een deel van deze uitgaven wordt gedekt vanuit het niet bestede raadsbudget 2017. Voorgesteld wordt het niet bestede budget van € 10.000 via resultaatbestemming te bestemmen voor de organisatie van het Festival.

Pand Duindoornhof 1-7

De geplande aanpassingen in 2017 tegen omgevingsgeluid en verbetering luchtkwaliteit van het pand Duindoornhof 1-7 zijn deels verschoven naar 2018. Voorgesteld wordt het niet bestede budget van € 24.000 via resultaatbestemming over te hevelen naar 2018.

Pilot "Stapjefitter"

In 2017 is, vanuit de breedtesport, de voorbereiding gestart voor de pilot "Stapjefitter". De inzet is om, door middel van sport en bewegen, mensen met grote afstand tot de arbeidsmarkt te motiveren en meer mobiel te krijgen. Voor de deelnemers is de pilot in januari 2018 gestart. Voorgesteld wordt het niet bestede budget van € 10.000 via resultaatbestemming over te hevelen naar 2018.

Datagestuurde werken

In 2017 is voor het datagestuurde werken een aantal opdrachten uitgezet bij het Onderzoekscentrum Drechtsteden. Dit betreft bijvoorbeeld het verder aanvullen van de indicatoren op de website "waarstaategemeente.nl". De werkzaamheden zullen deels doorlopen in 2018, waardoor het hiervoor gereserveerde budget 2017 niet volledig is besteed. Voorgesteld wordt het niet bestede budget van € 33.000 te bestemmen voor de verdere implementatie van datagestuurde werken.

Herbestemmen Westeind 130

Het pand Westeind 130 is een voormalig schoolgebouw. Enige jaren geleden is de onderwijsinstelling uit het pand vertrokken en momenteel staat het pand leeg. Gelet op het beeldbepalende karakter en de goede bouwkundige toestand, is de mogelijkheid van herbestemming naar kluswoningen onderzocht. Het realiseren van kluswoningen past uitstekend binnen de gemeentelijke structuurvisie en de regionale woonvisie. Het aanbod van dit type woningen is zeer beperkt in de regio en kan voorzien in de vraag naar een bijzonder woonproduct. Uit het onderzoek blijkt dat het pand daar zeer geschikt voor is. In 2017 heeft de gemeente vanwege inbraakschade aan dit pand een schade-uitkering ontvangen. De uitkering was groter dan waarmee in de begroting rekening is gehouden. Voorgesteld wordt om € 100.000 van deze "extra" schadeuitkering te reserveren voor herbestemming van dit pand.

Gemeentelijk vastgoed

De gemeente bezit verschillende panden binnen Papendrecht. Dit betreft naast panden met een maatschappelijke functie ook strategisch aangekochte pand. In 2018 willen we inzetten op de doorontwikkeling van de organisatie en beheer van onze vastgoedportefeuille. Voorgesteld wordt om hiervoor via resultaatbestemming € 80.000 te reserveren voor interne en externe inzet.

Herhuisvesting politie en brandweer

In 2017 is gestart met de planontwikkeling voor een nieuw politiebureau en brandweerkazerne. In de loop van 2018 verwachten we voor beide ontwikkelingen een overeenkomst te kunnen sluiten. Voorgesteld wordt om via resultaatbestemming € 100.000 te reserveren voor interne projectleiding en inhuur van externe expertise in deze planfase.

Meerkosten plint Den Briel

Bij de start van de bouw was nog niet duidelijk welke gebruikers in het pand zouden trekken. Hierdoor was het niet mogelijk het pand direct geschikt op te leveren. Hierdoor zijn meerkosten ontstaan. Hier staan hogere huurinkomsten tegenover. Aangezien niet duidelijk is hoe de invulling na vertrek van de bibliotheek zal zijn, wordt, vanuit behoedzaamheid, voorgesteld de meerkosten van € 495.000 te dekken uit de algemene reserve.

Vrijval verplichting Integraal huisvestingsplan 2013 - 2022

Voor realisatie van het Integraal huisvestingsplan 2013 – 2022 (IHP) heeft de gemeente in 2015 budget opzij gezet in verband met de lopende verplichting voor bekostiging van onderwijshuisvesting. De accountant heeft aangegeven dat een verplichting boekhoud technisch pas ontstaat als de prestatie is geleverd en is daardoor van mening dat deze verplichting niet "hard" is, waardoor de verplichting moet komen te vervallen. Voorgesteld wordt deze voor onderwijshuisvesting bestemde middelen te storten in de algemene bestemmingsreserve in afwachting op huisvestingsaanvragen passend binnen het IHP.

Risicoreserve grondexploitaties

Jaarlijks worden de grondexploitatieberekeningen bijgesteld. Hierbij worden de verwachte resultaten van de verschillende grondexploitaties opnieuw bepaald. Het BBV schrijft voor dat wanneer hierbij sprake is van een hogere winst dit tussentijds moet worden verrekend. Verandert een verwacht verlies dan moet hierop de verliesvoorziening worden aangepast. Voorgesteld wordt de mutaties, in lijn met het gemeentelijk beleid, toe te voegen aan de risicoreserve.

Naast bijstelling van verwachte resultaten wordt ook het risicoprofiel opnieuw bepaald. Dit wordt afgezet tegen de omvang van de risicoreserve. Door het afnemen van het berekende risico kan worden voorgesteld € 1.680.000 vanuit de risicoreserve worden overgeheveld naar de algemene reserve.

Reserve frictie personeel

De noodzakelijke omvang van de voorziening personele verplichtingen wordt jaarlijks opnieuw bepaald. In 2017 bleek een aanvulling van € 104.000 noodzakelijk. In lijn met gemeentelijk beleid wordt voorgesteld deze aanvulling te dekken uit de reserve frictie personeel.

Egalisatiereserve rijksstromen taakmutaties

In 2017 is van de Sociale dienst Drechtsteden terugontvangen van de gemeentelijke bijdrage voor integratie en participatie van vergunninghouders. Daarnaast zijn op basis van het Uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom extra middelen ontvangen voor integratie en participatie. Per saldo een opbrengst van € 163.000. Voorgesteld wordt deze opbrengst via resultaatbestemming over te hevelen naar 2018.

Egalisatiereserve bestemmingsplannen

Het budget voor bestemmingsplannen is in 2017 niet volledig besteed. In lijn met gemeentelijk beleid wordt voorgesteld € 20.000 toe te voegen aan de egalisatiereserve.

Bijlage 3 Overzicht taakvelden 2017

(Hoofd) taakveld	Omschrijving	Totaal begrote Baten	Werkelijke Baten 2017	Saldo Begroot -/- Werkelijk	Totaal begrote Lasten	Werkelijke lasten 2017	Saldo Begroot -/- Werkelijk
Bestuur en ondersteuning							
0.1	Bestuur	0	-190	190	2.773	2.359	414
0.2	Burgerzaken	-576	-657	81	1.207	1.347	-140
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0	0
0.4	Overhead	-310	-378	68	9.546	9.044	502
0.5	Treasury	-919	-1.075	156	-3.833	-3.666	-167
0.61	OZB woningen	-3.628	-3.610	-18	37	25	12
0.62	OZB niet-woningen	-1.999	-1.853	-146	173	173	0
0.63	Parkeerbelasting	-78	-50	-28	0	0	0
0.64	Belastingen overig	-1.170	-1.146	-24	14	15	-1
0.7	Algemene uitkeringen en ove. uitk. gemeentefonds	-40.758	-40.786	28	0	0	0
0.8	Overige baten en lasten	-18	-1.369	1.351	320	29	291
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	-2.840	-1.690	-1.150	2.738	2.667	71
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	2.020	0	2.020
Totaal Bestuur en ondersteuning		-52.296	-52.804	508	14.995	11.993	3.002
Veiligheid							
Nr.	Omschrijving taakveld						
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-179	-160	-19	1.675	1.611	64
1.2	Openbare orde en veiligheid	-5	-1	-4	567	579	-12
Totaal Veiligheid		-184	-161	-23	2.242	2.190	52
Verkeer, vervoer en waterstaat							
2.1	Verkeer en vervoer	-56	-76	20	2.770	2.768	2
2.2	Parkeren	-599	-631	32	1.372	1.357	15
2.3	Recreatieve havens	0	0	0	1	0	1
2.4	Economische havens en waterwegen	-143	-339	196	119	116	3
2.5	Openbaar vervoer	0	0	0	160	162	-2
Totaal Verkeer, vervoer en waterstaat		-798	-1.046	248	4.422	4.403	19
Economie							
3.1	Economische ontwikkeling	-503	-472	-31	1.022	1.025	-3
3.2	Economische ontwikkeling	-3.213	-3.349	136	2.383	2.163	220
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-53	-47	-6	29	20	9
3.4	Economische promotie	-26	-37	11	65	70	-5
Totaal Economie		-3.795	-3.905	110	3.499	3.278	221
Onderwijs							
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0	184	182	2
4.2	Onderwijshuisvesting	-7	-25	18	1.859	1.818	41
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-242	-207	-35	1.240	1.108	132
Totaal Onderwijs		-249	-232	-17	3.283	3.108	175
Sport, cultuur en recreatie							
5.1	Sportbeleid en activering	-15	0	-15	172	135	37
5.2	Sportaccommodaties	-901	-1.289	388	3.585	4.100	-515
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	-561	-650	89	1.713	1.852	-139
5.4	Musea	0	0	0	24	31	-7
5.6	Media	-136	-127	-9	628	615	13
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-122	-112	-10	3.075	3.134	-59
Totaal Sport, cultuur en recreatie		-1.735	-2.178	443	9.197	9.867	-670

(Hoofd) taakveld	Omschrijving	Totaal begrote Baten	Werkelijke Baten 2017	Saldo Begroot -/- Werkelijk	Totaal begrote Lasten	Werkelijke lasten 2017	Saldo Begroot -/- Werkelijk
Sociaal domein							
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-702	-835	133	2.407	2.298	109
6.2	Wijkteams	0	-5	5	1.469	1.462	7
6.3	Inkomensregelingen	-6.524	-6.963	439	9.238	9.576	-338
6.4	Begeleide participatie	-40	-40	0	2.589	2.518	71
6.5	Arbeidsparticipatie	-64	-78	14	1.456	1.421	35
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0	350	393	-43
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	5.119	4.872	247
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	4.533	4.535	-2
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-626	-867	241	165	163	2
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	890	890	0
Totaal Sociaal domein		-7.956	-8.788	832	28.216	28.128	88
Volksgezondheid en milieu							
7.1	Volksgezondheid	-175	-215	40	1.109	1.088	21
7.2	Riolering	-2.034	-2.002	-32	1.341	1.327	14
7.3	Afval	-3.790	-3.805	15	3.071	3.195	-124
7.4	Milieubeheer	0	-1	1	781	678	103
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-426	-365	-61	373	379	-6
Totaal Volksgezondheid en milieu		-6.425	-6.388	-37	6.675	6.667	8
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing							
8.1	Ruimtelijke ordening	-50	-40	-10	276	253	23
8.2	Economische ontwikkeling	-4.865	-4.029	-836	4.897	3.815	1.082
8.3	Wonen en bouwen	-2.161	-2.183	22	2.811	2.627	184
Totaal Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke ver		-7.076	-6.252	-824	7.984	6.695	1.289
Totaal		-80.514	-81.754	1.240	80.513	76.329	4.184

Resultaat

5.427